

Mbikëqyrja e Shoqërisë Civile mbi Sektorin e sigurisë dhe Gjinisë

Karen Barnes dhe Peter Albrecht

Mbikëqyrja e Shoqërisë Civile mbi Sektorin e sigurisë dhe Gjinisë

Karen Barnes dhe Peter Albrecht

Fillimisht në vitin 2008 ky dokument u botua me titull "Mjet praktik për Gjininë dhe Reforma e Sektorit të Sigurisë" nga ana e Zyrës për Institucione Demokratike dhe të Drejtat e Njeriut të OSBE-së (ODIHR), Qendra e Gjenevës për Kontrollin Demokratik të Forcave të Armatosura (DCAF) dhe Institutit Ndërkobëtar për Hulumtime dhe Trajnim për Avancimin e Femrave (UN-INSTRAW).

Për Autorët

Peter Albrecht dhe Karen Barnes prej International Alert.

International Alert është një OJQ me seli në Londër e cila ka punuar mbi njëzet vjet që të vendosë themelet për paqe afatgjate dhe siguri në komunitetet e ndikuara nga konflikti me dhunë. Qasje shumë anësh e International Alert-t fokusohet edhe në dhe përgjatë rajoneve të ndryshme; duke dëshiruar që të formojë politikë dhe praktika të cilat ndikojnë mbi ndërtimin e paqes; dhe duke ndihmuar krijimin e shkathtësive dhe kapaciteteve nëpërmjet të trajnimit.

Puna rajonale e International Alert-it është e bazuar në Liqenet e Mëdha të Afrikës, Afrikën Perëndimore, Kaukazin Jugor, Nepal, Shri Lankën, Filipinet dhe Kolumbinë. Projektet tematike të International Alert-it veprojnë në nivel lokal, rajonal dhe ndërkombëtar, duke u fokusuar në çështjet e ndërthurura kritike për ndërtimin e paqes të qëndrueshme. Kjo përfshin edhe biznesin dhe ekonominë, gjininë, qeverisjen, ndihmat, sigurinë dhe drejtësinë.

Botues

Megan Bastick dhe Kristin Valasek, DCAF

Falënderime

Ne do të dëshironim të falënderojmë njerëzit si vijojnë për komentet e tyre të vlefshme për përpilimin e këtij mjeti praktik: Sharon Bhagwan-Rolls, Marina Caparini, Sam Cook, Leymah Gbowee, Giji Gya, Franck Kamunga, Nick Killick, Minna Lyytikäinen, Elisabeth Porter dhe UN-INSTRAW. Si shtesë, dëshirojmë të falënderojmë Benjamin Buckland, Anthony Drummond dhe Mugiho Takeshita për ndihmën e tyre gjatë redaktimit, dhe Anja Ebnöther për udhëzimet e saj në projekt.

Mjeti praktik për gjininë dhe RSS

Ky Mjet praktik për Vendim-marrjen e politikës së Sigurisë Kombëtare dhe Gjinisë është pjesë e Mjetit praktik të Gjinisë dhe RSS. I dezenuar të mundësojë prezantim praktik për çështjet gjinore për praktikuesit dhe vendim-marrësit në reformën në sektorin e sigurimit, Mjeti praktik përfshin si vijon 12 Mjete dhe Praktika që korrespondojnë.

Shënime:

1. Reforma e Sektorit të sigurisë dhe Gjinia
 2. Reforma e policisë dhe Gjinia
 3. Reforma e Mbrojtjes dhe Gjinia
 4. Reforma e Drejtësisë dhe Gjinia
 5. Reforma Penale dhe Gjinia
 6. Menaxhimi i kufijve dhe Gjinia
 7. Mbikëqyrja parlamentare e Sektorit të Sigurisë dhe Gjinia
 8. Vendim-marrja e politikës së Sigurisë Kombëtare dhe Gjinia
 9. Mbikëqyrja e Shoqërisë Civile Civil e Sektorit të Sigurisë dhe Gjinia
 10. Kompanitë Private ushtarake dhe të Sigurimit dhe Gjinia
 11. Vlerësimi i RSS, Monitorimi dhe Vlerësimi dhe Gjinia
 12. Trajnimi gjinor për Personelin e Sektorit të Sigurimit
- Shtojca për Ligjet dhe Instrumentet Ndërkombëtare dhe Rajonale

DCAF, OSCE/ODIHR dhe UN-INSTRAW me kënaqësi falënderojnë për mbështetjen e Ministrisë së Punëve të Jashtme të Jashtme të Norvegjisë për përpilimin e Mjetit praktik. Ne gjithashtu falënderojmë OSCE/ODIHR për mbështetjen dhe prodhimin e këtij Mjeti Praktik.

DCAF

Qendra e Gjenevës për Kontrollin Demokratik të Forcave të Armatosura (DCAF) promovon qeverisje të mirë dhe reforma në sektorin e sigurisë. Qendra zbaton hulumtime për praktikë dhe mira, inkurajon zhvillimin e normave përkatëse në nivel kombëtar dhe ndërkombëtar, bën rekomandime për politikë dhe mundëson këshillime në vend dhe programe për ndihmë. Partnerët e DCAF përfshijnë qeveritë, parlamentet, shoqërinë civile, organizatat ndërkombëtare dhe aktorët e sektorit të sigurimit siç janë policia, drejtësia, agjencitë e zbulimit, shërbimet e sigurimit të kufijve dhe të ushtrisë.

OSCE/ODIHR

Zyra për Institucionet Demokratike dhe të Drejtat e Njeriut (ODIHR) është institucioni kryesor i OSBE-së për dimensionin njerëzor të sigurimit: një koncept i gjerë i cili përfshin mbrojtjen e të drejtave të njeriut; zhvillimin e shoqërive demokratike, me theks të veçantë në zgjidhjet, ndërtimin e institucioneve dhe qeverisjes; përforsimin e sundimit të së drejtës; dhe promovimin e respektit të vërtetë dhe mirëkuptimit të ndërsjellët midis individëve, si edhe midis popujve. ODIHR kontribuoi në zhvillimin e Mjetit praktik.

UN-INSTRAW

Instituti Ndërkombëtar për Hulumtime dhe Trajnim për Avancimin e Femrave i Kombeve të Bashkuara (UN-INSTRAW) është organi i vetëm i Kombeve të Bashkuara që ka mandatin të zhvillojë programe hulumtimi të cilat kontribuojnë fuqizimin e femrave dhe arritjen e barazisë gjinore në tërë rruzullin tokësor.

Nëpërmjet të ndërtimit të aleancave me Shtetet Anëtare të KB, organizatat ndërkombëtare, akademike, shoqërisë civile dhe aktorëve të tjerë, UN-INSTRAW:

- Ndërmerr hulumtime të drejtuara kah veprimi nga perspektiva gjinore që kanë ndikim konkret mbi politikë, programet dhe projektet;
- Krijon sinergji për menaxhimin e njohurive dhe këmbimin e informatave;
- Përforscon kapacitetet e palëve kryesore të interesuara për të integruar perspektivën gjinore në politikë, programet dhe projektet.

Piktura në kopertinë © Keystone, AP, Alvaro Barrientos, 2008.

© DCAF, OSCE/ODIHR, UN-INSTRAW, 2008.

Të gjitha të drejtat e rezervuara. ISBN 978-92-9222-074-7

Citate: Peter Albrecht dhe Karen Barnes. "Vendim-marrja për sigurinë kombëtare dhe Gjinia". Mjet praktik për Reforma në Sektorin e Gjinisë dhe Sigurisë. Red. Megan Bastick dhe Kristin Valasek. Gjenevë: DCAF, OSCE/ODIHR, UN-INSTRAW, 2008.

Botuar nga Skenpoint - Skopje.

TABELA E PËRMBAJTJES

Shkurtesat	iii
1. Hyrje	1
2. Cili është roli i shoqërisë civile në mbikëqyrjen e sektorit të sigurisë?	1
2.1 Çka është shoqëria civile?	1
2.2 Si është e përfshirë shoqëria civile në mbikëqyrjen e sektorit të sigurisë?	2
2.3 Cilat janë sfidat e përfshirjes së shoqërisë civile në mbikëqyrjen e sektorit të sigurisë?	2
3. Pse është gjinia e rëndësishme në mbikëqyrjen e shoqërisë civile	3
3.1 Përforcimi i pronësisë lokale	3
3.2 Mekanizmat efektiv dhe gjithëpërfshirës së mbikëqyrjes nëpërmjet të integritit të çështjeve gjinore.....	4
3.3 Mbikëqyrja e përforcuar nëpërmjet të angazhimit të organizatave të grave	4
4. Si mund të integrohet gjinia në mbikëqyrjen e shoqërisë civile në sektorin e sigurisë?	5
4.1 Organet e monitorimit në sektorin e sigurisë.....	6
4.2 Hulumtimet dhe grumbullimi i të dhënave	7
4.3 Revizioni i gjinive	8
4.4 Analizat e buxhetit për gjininë.....	8
4.5 Lobimi dhe ngritja e vetëdijes	9
4.6 Puna me mediumet	11
4.7 Trajnimi gjinor i personelit të sektorit të sigurisë.....	12
4.8 Organizatat e grave.....	14
4.9 Rrjetet e shoqërisë civile	16
4.10 CSO që merren me gjininë.....	16
5. Integrimi i gjinisë në politikën kombëtare të sigurisë në kontekst specifik	17
5.1 Shtetet e post konfliktit	17
5.2 Shtetet në tranzicion dhe në zhvillim	18
5.3 Shtetet e zhvilluara	19
6. Rekomandimet kryesore	21
7. Resurset shtesë	22

SHKURTESAT

APG	Grupi i bashkuar Parlamentar (UK)
CSO	Organizatat e shoqërisë civile
EP	Parlamenti Evropian
EU	Unioni Evropian
GAPS	Veprimi gjinor për paqe dhe siguri
GBV	Dhuna e bazuar në gjininë
NAP	Aksion Plani Kombëtar
NGOs	Organizatat Joqeveritare
SEA	Eksplotimi dhe keqtrajtimi seksual
SSR	Reforma në sektorin e sigurisë
STI	Infektive që transmetohen seksualisht
WIPNET	Femrat në Rrjetin e ndërtimit të paqes
WOZA	Vetëdijesimi i Femrave të Zimbabvesë
WRC	Fushata Shiriti i Bardhë
UN	Kombet e Bashkuara
UN SCR 1325	Rezoluta e Këshillit të Sigurimit të Kombeve të Bashkuara 1325 për femrat, paqen dhe sigurinë

Mbikëqyrja e Shoqërisë Civile mbi Sektorin e sigurisë dhe Gjinisë

1 Hyrje

Ky mjet parasheh një hyrje të rëndësishme dhe përfitimet e integritit të çështjeve gjinore në mbikëqyrjen e shoqërisë civile të sektorit të sigurisë, duke përfshirë shembujt dhe rekomandimet praktike. Shoqëria civile mund të kontribuojë në procesin e mbikëqyrjes të sektorit të sigurisë në një numër mënyrash të ndryshme, duke përfshirë edhe përmes mekanizmave formale dhe joformale. Duke e bërë të sigurtë se çështjet gjinore janë të adresuara, dhe gruaja dhe organizatat e grave janë plotësisht të përfshira, mund të bën këto mekanizma më shumë pjesëmarrje dhe gjithëpërfshirëse. Shoqëria civile gjinore-përgjegjëse mbikëqyr mekanizmat që mund të sigurojë në mënyrë më efektive se nevojat dhe intereset e të dy palëve gruas dhe burrit që janë të dukshme dhe të përfshiera, dhe prandaj sektori i sigurisë është përgjegjës për mbrojtjen e të gjithë anëtarëve të popullsisë. Sektor i sigurisë i qeverisur në mënyrë transparente, përgjegjshëm dhe në mënyrë efektive është një kunj i procesit demokratik. Mbikëqyrja nga shoqëria civile është një mekanizëm i rëndësishëm për të mbështetur realizimin e këtyre vlerave, përmes artikullimit dhe komunikimit të nevojave të sigurisë dhe interesat e popullatës për politikëbërësit, dhe përmes parashikimit të ekspertizës dhe vëzhgimit e shërbimeve të sigurisë shtetërore.

Forcat e sigurisë dobët të rregulluara osjetë papërgjegjshme mund të shpijnë tek rritja e pasigurisë dhe dislocimin e burimeve, dhe mund të dëmtojë përpjekjet për të qeverisur më mirë. Veç kësaj, qeveria jo-demokratike e sektorit të sigurisë mund të përdoret me lehtësi për qëllime partiake, ose mund të shkaktojë monopol shtetëror mbi përdorimin e forces për të shthurur. Mbikëqyrja e politikave, strukturave, programeve, veprimet dhe proceset e reformave të sektorit të sigurisë është një mënyrë për të siguruar se të drejtat e njeriut dhe sundimit të ligjit janë të konfirmuar nga sektori i sigurië.

Ky mjet është projektuar të jetë një burim për organizatat e shoqërisë civile (CSO-të) të angazhuara në mbikëqyrjen e sektorit të sigurisë, si dhe ato CSO që kërkojnë të luajnë një rol më aktiv në këtë drejtim. Mjeti është gjithashtu relevant për politikëbërësit dhe zyrtarët në qeveritë kombëtare, organizatat ndërkombëtare dhe rajonale, si dhe vendet donatore rreth botës që janë të angazhuar në hartimin dhe zbatimin e reformave në fushën e sigurisë dhe se mund të luajnë një rol aktiv në forcimin dhe mbështetjen e angazhimit të shoqërisë civile.

Ky mjet përfshin:

- Një përshkrim të rolit të shoqërisë civile në mekanizmat e mbikëqyrjes

- Arsyeja prapa përfshirjes së çështjeve gjinore dhe mënyrat në të cilat kjo mund të forcoj dhe rrit mbikëqyrjen
- Pikat hyrëse për inkorporimin e gjinisë brenda aspekteve të ndryshme të mbikëqyrjes të shoqërisë civile, duke përfshirë edhe këshilla praktike dhe shembuj
- Një vështrim i përgjithshëm i integritit gjinor në mbikëqyrje të shoqërisë civile në shtetet e post- konfliktit, tranzicionale, në zhvillim dhe vendet e zhvilluara.
- Rekomandimet kryesore
- Burime shtesë

2 Cili është roli i shoqërisë civile në mbikëqyrjen e sektorit të sigurisë?

2.1 Çfarë është shoqëria civile?

Shoqëria civile mund të kuptohet si hapësirë politike që ekziston ndërmjet individit dhe qeverisë:

Shoqëria civile është një fushë paralele gjithastu, por e ndarë nga shteti dhe tregu, në të cilin qytetarët lirisht grupohen së bashku sipas interesave të tyre. Ajo përfshin një vetë-fillim dhe sektor vullnetar të individëve të lidhur zyrtarisht që ndjek qëllime jo- fitim prurëse në organizatat jo-qeveritare (NGO), organizata me bazë komuniteti, organet religjioze, shoqatat profesionale, sindikatat, grupet e studentëve, shoqëritë kulturore, etj².

Shoqëria civile përmbush një sërë funksionesh në çdo shoqëri të dhënë:

- Zgjedhësve të përfaqësuar të ndryshëm brenda popullatës.
- Sigurimi i ekspertizës teknike për politikë-bërësit dhe institucionet qeveritare.
- Ndërtimin e kapaciteteve të NGO dhe organeve të tjera.
- Shpërndarja dhe ofrimi i shërbimeve në vend të shtetit.
- Ofrimi i një hapësire për ndërveprim social dhe rrjetit³.

Media është e përfshirë gjithashtu në këtë mjet, duke pasur parasysh rolin e saj jetësor në komunikimet të shoqërisë civile dhe përgjegjësitë e shtetit, dhe duke vepruar si përcjellës të interesave dhe kërkesave të shoqërisë civile të politikë-bërësit.

2.2 Si është e përfshirë shoqëria civile në sektorin e mbikëqyrjes të sigurisë?

Mbikëqyrjen e sektorit të sigurisë mund të jenë të dyja të brendshme dhe të jashtme, dhe kjo ndodh në nivele shumë të ndryshme dhe përmes një sërë të organeve. Mbikëqyrja e sektorit të jashtëm mund të ushtrohet në dy mënyra kryesore: së pari, të qenit nga sektori i sigurisë përgjegjës të drejtpërdrejt për popullsisë, dhe së dyti, nga politikanët dhe biokratët brenda qeverisë së çdo vendi për të mbajtur përgjegjësin për veprimet e sektorit të sigurisë. Disa nga organet më tipike të mbikëqyrjes së jashtme janë parlamente, gjykata kushtetuese, organet kundër korrupsion dhe organet e përgjegjshme publike dhe avokatët e popullit (ombudspersonat).

Mbikëqyrja e shoqërisë civile të sektorit të sigurisë, duke përfshirë mbikëqyrjen e reformës në sektorin e sigurisë (SSR), përfshin pjesëmarrje aktive të organizatave në përcaktimin e politikave të sigurisë dhe mbikëqyrjen e strukturave dhe praktikave të sektorit të sigurisë actors.⁴ Objektivi është që të sigurojë përfshirjen interesave në nivel të komunitetit dhe bazë dhe perspektivat në ofrimin e sigurisë së brendshme dhe të jashtme, dhe për të mbështetur pronësisë lokale dhe qëndrueshmërisë. Përveç kësaj, mbikëqyrja e shoqërisë civile idealisht mbështet normat e pranuar ndërkombëtare dhe demokratike për transparencën dhe përgjegjshmërisë. Mbikëqyrja e shoqërisë civile mund të ndodhë në nivelet lokale, kombëtare, rajonale dhe ndërkombëtare, dhe mund të përfshijnë pjesëmarrjen e NGO në mekanizmat e mbikëqyrjes formale dhe joformale.

Sektori i sigurisë përfshin:

- **Aktorët thelbësor të sigurisë**, përfshirë këtu: forcat e armatosura, policia, xhandarmeritë, forcat paraushtarake, inteligjencës dhe shërbimet e sigurisë, rojet e kufirit, dhe autoritetet doganore.
- **Menaxhimin dhe mbikëqyrjen e organeve të Sigurimit**, duke përfshirë: parlamenti dhe komisionet e rëndësishme legjislative; qeveria / ekzekutiv, duke përfshirë ministritë e mbrojtjes, punëve të brendshme dhe të punëve të jashtme, organet këshilluese të sigurimit kombëtar; autoritetet e zakonta dhe tradicionale, dhe organet e menaxhimit financiar.
- **Drejhtësia dhe rregullat e institucionit të ligjit** duke përfshirë: ministritë e drejtësisë, burgjet, hetimi penal dhe shërbimet e prokurorisë, gjyqësorit, sistemet e zakonata dhe tradicionale të tjera të drejtësisë, komisionet e të drejtat e njeriut dhe ombudspersonat.
- **Forcat Jo-statutore të sigurisë**, duke përfshirë: ushtritë çlirimtare, ushtritë luftëtare, njësitë private të truprojeve, kompanitë private të sigurimit, kompanitë private ushtarake dhe policijata e partive politike.⁵

Kultura e pjesëmarrjes dhe transparencës është një çels për një sektor të sigurisë i cili funksionon dhe është demokratik, dhe kjo mund të lehtësohet përmes angazhimit me shoqërinë civile. Ekspertiza dhe interesat autonome të shoqërisë civile ofrojnë një funksion të rëndësishëm të kontrollës dhe balancës në lidhje me pushtetin e shtetit

për të përcaktuar çështjet e sigurisë dhe mbrojtjes. Më e rëndësishmja, përfshirjen e aktorëve të shoqërisë civile në mbikëqyrjen ofron politikë-bërësit me një përfshirje të gjerë perspektivash, interesa, informata dhe alternativa. Megjithatë, është e rëndësishme që të njohin se CSO nuk janë gjithmonë demokratike ose të përfaqësojnë nevojat apo interesat e popullatës, dhe kështu përfshirjen e tyre nuk do të çojnë automatikisht në mbikëqyrje efektive.

Mënyrat kryesore me të cilat shoqëria civile merr pjesë në mbikëqyrjen e sektorit të sigurisë janë:

- **Si një burim i këshillave politike dhe ekspertizës teknike** të cilat mund të informojnë politikëbërësit dhe ofrojnë njohuri për nevojat dhe interesat e komuniteteve lidhur me çështjet e sigurisë.
- **Me zgjerimin e pronësisë vendore dhe përfshirjen** nëpërmjet përfshirjes të grupeve të ndryshme në diskutimet rreth çështjeve që lidhen me sigurinë.
- **Si një kontroll për të mbajtur autoritetet përgjegjëse** për veprimet e tyre përmes lobimit, fushatat për ndërgjegjësimin e publikut, ose presionit direkt nga popullata.
- **Nga lehtësimi i dialogut dhe negocimit** mes politikëbërësve, institucioneve të sektorit të sigurisë dhe zyrtarë, si dhe popullsisë.
- **Përmes fushatave të mbrojtjes** që rrisin vetëdijen e shqetësimeve kryesore dhe çështjet e sigurisë, të drejtave të njeriut, keqpërdorim të fondeve, ose shkelje të tjera të tilla.
- **Përmes ofrimit të shërbimeve** dhe sigurimit e burimeve alternative të sigurisë dhe të drejtësisë në rastet kur shteti nuk është në gjendje dhe/ose nuk kanë dëshirë të marrë përsipër këto role, apo atje ku shoqëria civile është vendosur më mirë për të siguruar shërbime të tilla.

2.3 Cilat janë sfidat për përfshirjen e shoqërisë civile në sektorin e mbikëqyrjes të sigurisë?

Një numër i sfidave kryesore mund të kufizojë aftësinë e shoqërisë civile për t'u angazhuar në mbikëqyrjet efektive:

- **Tradita e fshehtësisë** që rrethojnë fushën e sigurisë bën përpjekje për të rregulluar apo të informojë publikun në lidhje me politikata dhe aktivitetet e saj të vështirë.
- **Prioritetet të shqetësimeve të sigurisë kombëtare** lidhur me liritë civile dhe të drejtat e njeriut do të thotë se ka pak hapësirë për të kërkuar përgjegjësi nga sektori i sigurisë.
- **Mungesa e ekspertizës dhe kapaciteteve** në mesin e organizatave për t'u angazhuar me çështjet që lidhen me sektorin e sigurisë.
- **Mungesa e besimit dhe/ose e transparencës** në mesin e organizatave dhe në sektorin e sigurisë mund të bëjë të vështirë për OSHC-së për të hyrë në kyçe vendim-

marrësit dhe ndikimin e politikave të sigurisë dhe të drejtësisë dhe programim. Mungesa e besimit dhe bashkëpunimit në mes OSHC-së vetë mund të jetë gjithashtu e kufizuar.

- **Mungesa e pavarësisë së organizatave** për shkak se ato janë të financuara ose bashkë-prirur nga elementet e sektorit të sigurisë, të cilat kompromisojnë pavarësinë e tyre.
- **Shumë pak mbështetje nga donatorët** për transparencën dhe llogaridhënien demokratike të sektorit të sigurisë, në favor të asistencës teknike dhe efikasitet brenda sektorit, cila përjashton një theks në forcimin mbikëqyrës të shoqërisë civile.⁶
- **Shoqëri e fragmentuar civile** me organizatat e mos të bashkëpunojnë ose mbrojtjen kolektive në çështjet e lidhura me mbikëqyrjen e sektorit të sigurisë. CSO-të mund të jetë i dominuar nga grupe të veçanta dhe të organizatave të sigurta që mund të udhëheqet në grupe apo organizata të grave ose ato fshatare, për shembull, të qenit të marginalizuar dhe gjetja e vështirë për t'u angazhuar në mekanizmat e mbikëqyrjes.

Organizatave të shoqërisë civile nuk janë homogjene, dhe natyra e tyre, aftësia dhe struktura mund të ndryshojnë shumë në mes dhe brenda kontekstit të dhënë. Kjo larmi paraqet sfidat dhe mundësitë. Shumëllojshmëritë e CSO-ve janë një prej fuqive më të rëndësishme të shoqërisë civile, që nga pasuria e tyre e njohurive dhe përvojave, si dhe perspektivat e tyre të ndryshme dhe prioritete, mundësojnë atyre që të japin kontribute të rëndësishme në shumë sfera të ndryshme dhe përmes një sërë çështjesh. Për më tepër, CSO mund të vendoset edhe për të mbikëqyruar fushën e sigurisë, duke pasur parasysh se pozitën e tyre të pavarur mund t'u mundësojmë atyre që të jenë më kritike ndaj aktorëve të sigurisë së shtetit dhe strukturave.

Kjo është një sfidë për organizatat donatore që, për arsye të ndryshme, mund të përfundojnë bashkëpunimin me më të arritshmet dhe themelimi i NGO, edhe pse ata nuk mund të jenë përfaqësues të interesave të shumicës së aktorëve lokal. Nëse NGO-të nuk janë perceptuar si legjitime nga popullsia e gjerë, ose nga qeveria dhe aksionerët të tjerë kyç, atëherë kjo mund të kompromiton efektivitetin e tyre, si edhe aftësia e tyre për të kontribuar në mënyrë konstruktive në mekanizmat e mbikëqyrjes.

Shfrytëzimi i diversitetit të perspektivave për të siguruar përfaqësim të gjërë dhe legjitimitet, ndërsa duke njohur se disa NGO kanë më tepër kapacitetin dhe hyrje në mekanizmat e mbikëqyrjes se sa të tjerët, është një sfidë e cila përballon vet CSO-të si dhe të aktorëve të jashtëm që kërkojnë për të mbështetur angazhimin e tyre në sektorin e sigurisë.

3 Pse është gjinia e rëndësishme për mbikëqyrjen civile të shoqërisë?

Gjinia i referohet roleve dhe marrëdhënive të veçanta, tiparet e personalitetit, qëndrimet, sjelljet dhe vlerat që shoqëria iu dedikon burrave dhe grave. 'Gjinia', pra i referohet dallimeve të mësara ndërmjet burrit dhe gruas, ndërsa 'seksi' i referohet dallimeve biologjike midis meshkujve dhe femrave. Rolet gjinore ndryshojnë gjerësisht brenda dhe përtej kulturave, dhe mund të ndryshojë me kalimin e kohës. Gjinia nuk i referohet thjesht gruas ose burrit, por në marrëdhëniet midis tyre.

Integrimi i çështjeve gjinore është proces i vlerësimit të implikimeve për gratë dhe burrat e çfarëdo veprimi të planifikuar, duke përfshirë legjislaicionin, politikat ose programet, në të gjitha fushat dhe në të gjitha nivelet⁷.

Për më shumë informacion shih veglën për RSS dhe Gjinitë

Në përgjithësi, roli i çdo procesi të mbikëqyrjes është të forcojë strukturat, politikat dhe mekanizmat që janë në vend për të siguruar që sektori i sigurisë mund të mbahet në llogari, si finansiare ashtu edhe në veprimet e saj. Ka shumë mënyra të ndryshme në të cilat në integrimin e perspektivave gjinore dhe përfshirjen e plotë të organizatave të grave të forcojë mbikëqyrjen e shoqërisë civile të sektorit të sigurisë, duke përfshirë nxitjen e pronësisë lokale, efektivitetin dhe përgjegjshmërinë.

Pajtueshmëria me detyrimet sipas ligjeve ndërkombëtare dhe instrumenteve

Integrimi gjinor në shoqëri të mbikëqyrjes civile të sektorit të sigurisë është i nevojshëm në përputhje me ligjet ndërkombëtare dhe rajonale, instrumentet dhe normat të interesuara për sigurinë dhe gjininë. Instrumente kryesore përfshijnë:

- *Konventa mbi Eliminimin e të Gjitha Formave të Diskriminimit kundër Grave (1979)*
- *Deklarata e Pekinit dhe Platforma për Veprim (1995)*
- *Rezoluta 1325 e Këshillit të Sigurimit të Kombeve të Bashkuara mbi Gratë, Paqen dhe Sigurisë (2000)*

Për më shumë informacion, ju lutem shih Shtojcën Mjetet praktike për Ligjet dhe Instrumentet Ndërkombëtare dhe Rajonale.

3.1 Forcimi i pronësisë lokale

«Përfshirja e shoqërisë civile në programet SSR është një parakusht për pronësinë e gjërë dhe më përfshirëse në pronësinë lokale dhe, në fund të fundit, qëndrueshmëria. Organizatat e shoqërisë civile kanë një rol të rëndësishëm për të luajtur për shkak të potencialit të tyre për të dhënë zë interesave dhe shqetësimeve të popullsisë më të gjerë dhe reformat inkurajuese që përgjigjen për sigurinë popullore dhe nevojave të drejtësisë. «

OECD – DAC Dorracaku mbi Reformën e Sistemit të Sigurisë⁸

Ndërsa mund të marrë kohë, dialog i gjerë, bashkëpunim dhe kompromis në mesin e një sërë aktorësh, pronësia vendore është kritik për zhvillimin e një sektori të sigurisë demokratike, transparente dhe të përgjegjshme. Megjithatë, donatorët dhe aktorët e tjerë të jashtëm ende ndonjëherë imponojnë modelet, politikat dhe programet të aksionerëve lokal, edhe atje ku ata nuk reflektojnë prioritetet e tyre ose interesat.⁹ Pasojat e qasjeve lartë – poshtë janë të plotë:” Imperativi i pronësisë lokale është edhe një çështje e respektit dhe një domosdoshmëri pragmatike. Përfundimi është se reformat që nuk janë formuar dhe drejtuar nga aktorë vendas nuk kanë gjasa për t’u zbatuar siç duhet dhe të jetë i qëndrueshëm. Në mungesë të pronësisë lokale, SSR është i detyruar të dështojë. «

Integrimi i çështjeve gjinore mund të gjenerojë dhe konsolidimi i pronësisë lokale duke siguruar se edhe burrat dhe gratë janë të angazhuar dhe kanë një lojë në zhvillimin ose reformimin e sektorit të sigurisë si ajo ndikon në bashkësitë e tyre dhe vendeve. Ai gjithashtu thekson rëndësinë e përfshirjes së organizatave të grave si aktorët kyç lokale (shih 3.3). Për më tepër, pa pronësisë vendore dhe, në veçanti, angazhimi i perspektivave lokale dhe aktorëve në procesin e reformimit apo forcimin e sektorit të sigurisë, duke integruar një përqasje gjinore do të jetë gati e pamundur. Një hap i nevojshëm në integrimin e perspektivës gjinore në fushën e sigurisë përfshin angazhimin e me të gjithë anëtarët e popullsisë për të identifikuar rolet e tyre, përgjegjësitë, kapacitetet, nevojat dhe interesat, si ato që lidhen me ofrimin e sigurisë. Ky kuptim i procesit të gjenerimit mund të ndodh vetëm në qoftë se aktorët vendor janë të përfshirë dhe të angazhuar në mënyrë aktive në çështjet që lidhen me sigurinë.

Donatorët, të tilla si Departamenti Britanik për Zhvillim Ndërkombëtar dhe Organizata për Bashkëpunim Ekonomik dhe Zhvillim (OECD), e kanë njohur se pa pronësisë lokale, reforma e sektorit të sigurisë nuk ka gjasa të ketë sukses.¹⁰ Përderisa shtrirja e pronësisë lokale të SSR në pjesë të madhe varet nga kapaciteti i shoqërisë civile që të marrin pjesë dhe vullneti politik të qeverisë për një qasje gjithëpërfshirëse, aktorët e jashtëm mund të luajnë gjithashtu një rol në mbështetjen e angazhimit më të gjerë dhe pjesëmarrjen në programet dhe projektet e inicuar nga aktorët lokal¹¹.

3.2 Mekanizmat efektiv dhe gjithëpërfshirës të mbikqyrjes përmes integritit të çështjeve të gjinisë

Perspektivat e gjinisë janë të rëndësishme për mbikqyrjen e shoqërisë civile për disa arsye, e jo së fundi për shkak se ato ndihmojnë që të njihet se çdo popullatë e dhënë nuk është grup homogjen, dhe përbëjnë nevoja dhe interesa të shumta të ndryshme. Rolet dhe përgjegjësitë të cilat meshkujt dhe femrat i marrin në lidhje me sektorin e sigurisë gjithashtu mund të shumë të ndryshojnë, dhe shpesh janë rezultat i ideave të konstruara sociale për gjininë. Për shembull, prej meshkujve shpesh pritet që të jenë ofruesit e sigurisë në familjet dhe komunitetet e tyre dhe në përgjithësi ekspozohen rezikut më të madh nga dhuna me armë. Femrat, në anën tjetër, shpesh kanë nevoja specifike për mbrojtje, siç është mbrojtja nga dhuna shtëpiake e cila mund të mos adresohet në mënyrë të duhur nga zbatuesit e ligjit

ose sistemi ligjor. Duke pasur parasysh se sektori i sigurisë është i mandatuar me ofrimin e sigurisë de drejtësisë për burrat dhe gratë, është kritike që proceset e mbikqyrjes së shoqërisë civile përfshijnë çështje të gjinisë në funksionin e tyre të mbikqyrjes për tu siguruar se sistemet dhe strukturat në vend mbrojnë nevojat e të gjithëve, e jo vetëm të sektorëve më të dukshme ose më të privileguara në shoqëri

Gjatë funksioneve të tyre të analizës, vëzhgimit dhe mbikqyrjes, shoqëria civile mund të zbulojë ato të cilat janë të përjashtuara nga vendimarrja e sektorit të sigurisë dhe cilat segmente të popullatës kanë më pak hyrje, ose pronësi mbi mekanizmat dhe mbrojtjes së sektorit të sigurisë. Duke u siguruar se zërat e magjinalizuar janë pjesë e procesit, është një rol i rëndësishëm çdo mekanizmi të mbikqyrjes. Kjo mund të shpin gjer tek pjesëmarrja e zmadhuar e organizatave të gruas në proceset e sigurisë.¹²

Institucionet dhe individët e mandatuar me ofrimin e sigurisë në kohë mund të jenë gjithashtu burim i pasigurisë për popullatën e përgjithshme, në veçanti për gratë dhe grupet e margjinalizuara të cilat mund të përballojnë dhunë në duart e forcave të sigurimit. Kjo dhunë, përfshirë edhe dhunën e lidhur me gjininë (GBV) mund të kryhet nga personeli i sektorit të sigurisë ose mund të rrjedh nga legjislacioni, policia ose struktura të cilat e bëjnë sundimin e ligjit. Aty ku mekanizmat e mbikqyrjes së shoqërisë civile dështojnë të marrin në konsideratë çështjet e gjinisë, sektorat e sigurisë, policisë dhe kulturës mund të vazhdojnë ta harojnë GBV-në kundër grave, burrave, djemve dhe vajzave, pabarazinë e gjinive dhe praktikën e përjashtimit. Kjo në vete është justifikim i fuqishëm për të siguruar se mbikqyrja e shoqërisë civile përfshin prspektivat e të gjitha grupeve në mbrendi të një popullate të dhënë

Është e rëndësishme të shënohet se mbikqyrja nuk është vetëm e interesuar për strukturat dhe procedurat formale, por gjithashtu përfshin edhe kërkimin e faktorëve më pak të matur siç janë tradita, kultura politike dhe të tjera rregulla joformale të sjelljes të cilat luajnë rol në determinimin e përgjegjshmërisë të sektorit të sigurisë.¹³ Dinamikën e gjinisë janë forcë e fuqishme ndërmjetësuese në formimin e të gjithë këtyre faktorëve, dhe nga këtu të kuptuarit se si ato ndikojnë në sektorin e sigurisë mund të hedh dritë mbi pikat dhe mekanizmat hyrëse për të sjellur më tepër praktika të përgjegjshme dhe transparente

3.3 Mbikqyrja e shtuar përmes përfshirjes së organizatave të gruas

Organizatave femërore të shoqërisë civile janë shpesh burim i pashfrytëzuar kur vjen puna për të siguruar mbikqyrje efektive të sektorit të sigurisë. Në raste ku shteti nuk mund të sigurojë siguri dhe drejtësi për të gjithë popullatën, grupet e grave mund të ndërhyjnë për të ofruar shtëpi sigurimi për viktimat e GBV; të mbrojnë për reformat legale të përgjegjshmërisë së gjinisë; rrisin ndërgjegjen mes meshkujve dhe femrave për të drejtat e tyre njerëzore dhe obligimet e shtetit që ti mbron; si dhe mundëson shumë shërbime dhe forma tjera të ndërtimit të kapaciteteve të komuniteteve të tyre. Ekspertiza dhe depërtimi i tyre në nevojat e sigurisë dhe drejtësisë grupeve të ndryshmenuk mund të anashkalohet. Organizatat e grave mund të rrisin mbikqyrjen e sektorit të sigurisë të përgjeshëm gjinor përmes:

- Ofrimi i këshillës politike së përgjithshme – gjinore në përmirsimin e transparencës, përgjegjshmërisë.
- Monitorimi i zbatimit të marrëveshjeve ndërkombëtare dhe rajonale, si dhe politikave kombëtare dhe institucionale për barazinë gjinore, ashtu si janë në lidhje me institucionet e sektorit të sigurisë.
- Ofrimi i ndërtimit të kapaciteteve për qeverisje dhe organet e mbikëqyrjes mbi gjininë dhe çështjet e sigurisë.
- Ndiqja siguron se mbikëqyrja është e gjithanëshme dhe e përgjegjshme ndaj nevojave të komunitetit përmes identifikimit të kërcënimeve të sigurisë dhe çështjet që përballojnë individët dhe komunitetet, sidomos “grupet e marginalizuara”.
- Lehtësimi i dialogut dhe të negociatave në mes të komuniteteve lokale dhe sektorit të sigurisë të organeve mbikëqyrëse.
- Rritja e ndërgjegjes publike se si të mbajnë institucionet e sektorit të sigurisë të përgjegjshëm, për shembull përmes raportimit të keqtrajtimit policor.
- Promovimi i grave në vendimmarrje dhe udhëheqje brenda institucioneve të sektorit të sigurisë dhe organeve mbikëqyrëse.

Një tjetër dobi e përfshirjes së organizatave të grave në sektorin e mbikëqyrjes të sigurisë është aftësia e tyre për të hyrë tek popullatat që janë të vështira për të arritur. Duke pasur parasysh se ata janë parë shpesh si më pak kërcënuese, femrat ndonjëherë më lehtë mund të lëvizin në kontekste të konfliktit, dhe prandaj kanë më shumë informacione të sakta dhe brenda në nevojat e sigurisë të anëtarëve më të prekur të popullsisë.

Megjithatë, përderisa pjesëmarrja e plotë dhe e barabartë e grave dhe organizatat e grave është një hap drejt CSO-së vërtetë përfaqësues, ajo nuk do të të çojë vetëm arritjet e barazisë gjinore. Është gjithashtu e rëndësishme që një perspektivë gjinore të integrohet në të gjitha aspektet e mbikëqyrjes të shoqërisë civile për të siguruar se shqetësimet e burrit dhe gruas, nevojat, interesat dhe perspektivat janë marrë në konsideratë (për më shumë informacion për këtë, shih Seksioni 5). Realiteti është se kjo mund të jetë e vështirë për të siguruar që perspektivat gjinore janë të integruara plotësisht në shoqërinë civile të mbikëqyrjes për shkak të mungesës së ekspertizës, burimeve, vullnetit politik, koha dhe faktorë të tjerë. Megjithatë, strategjitë e zhvillimit të integruar të çështjeve gjinore, dhe që më aktivisht përfshijnë organizatat e grave në këto procese, mund të ketë një ndikim pozitiv mbi efektivitetin e përgjithshëm të shoqërisë civile të mbikëqyrjes. Disa nga pasojat e mundshme të përfshijnë:

- Kuptim më të plotë të strukturave të sigurisë dhe proceset përmes përfshirjes së të gjithë palëve kryesore brenda çdo popullate, duke përfshirë gratë dhe grupet e marginalizuara. Ata sjellin perspektiva të ndryshme, njohuri dhe përvoja për mbikëqyrjen e sektorit të sigurisë që ofron kuptim alternativ dhe strategji për përmirësimin e sigurisë së përgjithshme në një kontekst të dhënë. Përfshirja e grave poashtu mund të bëjnë burrat që të mendojnë ndryshe për veten si ofrues të sigurisë, si dhe pasigurisë së tyre.
- Bën çështjet kyçe të sigurisë të tilla si dhuna kundër grave më të «dukshme». Kjo mundëson mekanizmat

e mbikëqyrjes në mënyrë më efektive të identifikohen, vëzhgohen dhe mbrohen rreth këtyre çështjeve.

- Rrit legjitimitetin e mekanizmave të mbikëqyrjes përmes pjesëmarrjes së rritur dhe përfaqësimit e nevojave dhe interesave të të gjithë popullsisë, në vend se vetëm ato të grupeve dominante.

4 Si mund gjinia të integrohet në mbikëqyrjen e shoqërisë civile të sektorit të sigurisë?

Ka disa pika kryesore të hyrjes për të integruar në mënyrë efektive çështjet gjinore në procesin e mbikëqyrjes të shoqërisë civile të sektorit të sigurisë dhe SSR. Duhet mbajtur mend se kjo nuk do të ndodhë automatikisht, por se një shkallë e caktuar e vullnetit politik, burimet dhe kapacitetet janë të nevojshme për integrimin e përkatësishëm gjinore në fuqi që të ndodhin. Përveç kësaj, ashtu si financimi adekuat është kritik për mbikëqyrjen efektive, financimi drejtuar posaçërisht për përfshirjen e çështjeve gjinore është gjithashtu thelbësor.

Mundësitë dhe pikat hyrëse për integrimin gjinor në procesin e mbikëqyrjes të shoqërisë civile do të ndryshojnë në varësi mbi kontekst specifik, duke përfshirë kapacitetet e CSO, të sigurisë dhe nevojat e drejtësisë, dhe institucionet e sektoreve të veçanta të sigurisë që janë të përfshira. Integrimi gjinor në mbikëqyrjen mund të sjellë, por nuk është i kufizuar në masat e mëposhtme:

- Sigurimi i procedurave transparente dhe të barabartë disiplinore.
- Vendosja e standardeve minimale të sjelljes dhe kodet e etikës për personelin e shërbimit të sigurimit.
- Sigurimin që nevojat specifike gjinore janë të identifikuar dhe përfshihen në strukturat e sektorit të sigurisë dhe praktikave.
- Mbrojtja për më tepër gra në shërbimet e sigurisë, veçanërisht në vendimmarrje e niveleve të larta.
- Rritja e ndërgjegjësimit për çështjet kyçe të sigurisë midis popullsisë së përgjithshme, veçanërisht me ato që kanë të bëjnë me gratë dhe grupet e prekshme.
- Kanalizimi i ankesave nga publiku për individ të përshtatshme ose organizata brenda sektorit të sigurisë.

Rekomandimet e përfshira në këtë seksion janë të përgjithshme. Për rekomandimet më të detajuara dhe informacion mbi angazhimin e shoqërisë civile në mbikëqyrjen e sektorit të sigurisë në post-konflikt, në tranzicion, zhvillim dhe kontekste të zhvilluar, shih Seksionin 5.

4.1 Monitorimi i organeve të sektorit të sigurisë

Shoqëria civile mund të merr pjesë në një varg të sektorit të organeve zyrtare të mbikëqyrjes të sigurimit, të tilla si bordet e shqyrtimit civil, komisionet e ankesave publike, ekipet e ekspertëve teknike dhe grupeve të pavarur të monitorimit, si edhe vlerësimet shtet-komisionuara të aspekteve të sektorit të sigurisë, siç janë burgjet, policia sjellje, etj. Këto organe janë të ngarkuar me vlerësimin, monitorimin dhe vlerësimin e institucioneve të sektorit të sigurisë dhe për këtë arsye një pikë e rëndësishme e hyrjes për të siguruar se çështjet gjinore janë trajtuar dhe se gratë, si edhe organizatat e grave, marrin pjesë. Shoqëria civile mund të ushqehet në mekanizmat e mbikëqyrjes parlamentare duke punuar me parlamentarë për të shkruar pyetjet parlamentare për çështjet që lidhen me sigurinë ose të fillojë debatet rreth çështjes.

Shih mjete në Mbikëqyrjen parlamentare në fushën e sigurisë dhe Gjinisë

Organizatat e grave, duke pasur parasysh njohuritë e tyre të veçanta dhe ekspertizës mbi ofrimin e sigurisë dhe nevojat e grave brenda komuniteteve, mund të sjellin vlerën e shtuar të rëndësishme në qoftë se përfshihen në një rol pjesëmarrës apo konsultativ brenda organeve të vëzhgimit:

- Fixhi, NGO-të e grave në bashkëpunim me Ministrinë e Punëve të Grave u takuan me Komitetin e Rishikimit të Sigurisë dhe të Mbrojtjes të Qeverisë Kombëtare të Fixhit si pjesë e procesit të shqyrtimit të saj në vitin 2003. Organizatat e grave ishin në një pozicion për të ngritur çështjet e rëndësishme të tilla si:

- Mënyra në të cilën procesi i rishikimit është duke u zhvilluar.
- Kush ishte i konsultuar?
- Çështje të identifikuara si kërcënime të sigurisë.
- Si standardet dhe normat ndërkombëtare, përfshirë Rezolutën 1325 të Këshillit të Sigurimit, ishin duke u përfshirë në proces.

Si rezultat i kësaj, dy aplikime janë bërë për Komitetin, duke përfshirë rekomandime për emërimin e përhershëm

të Ministrisë të Punëve të Grave në Këshillin e Sigurimit Kombëtar, si dhe përfaqësimin e grave në komitetet e sigurisë provinciale dhe niveleve - qarkore.¹⁴

- Në Kamboxhia, organizatat e grave dhe grupet e të drejtave të njeriut të tilla si Lidhja Kamboxhiane për Promovimin dhe Mbrojtjen e të Drejtave të Njeriut janë duke bashkëpunuar me agjensionet mbikëqyrëse të qeverisë për të hetuar akuzat e abuzimit dhe për të monitoruar pajtueshmërinë me ligjin e miratuar kohët e fundit të Kamboxhës mbi Parandalimin e Dhunës në familje dhe Mbrojtja e viktimave. Ky ligj u jep pushtet më të madh policisë për të ndërhyrë në rastet e dhunës në familje dhe forcon ligjin që drejtohet në dispozicion të viktimave. Përveç monitorimit, CSO japin ndihmë ligjore dhe shtëpi të sigurta për viktimat.¹⁵

Në shtim të përfshirjes së organizatave të grave, duhet të jetë ideale një përfaqësim i barabartë i burrave dhe grave në organet mbikëqyrëse. Mungesa aktuale e pjesëmarrjes së grave mund të jetë për shkak të barrierave të tilla si:

- Mungesa e kohës ose mundësi për gratë që të kontribuojnë, për shkak të përgjegjësisë të tyre vendore.
- Qëndrimet socio-kulturore që parandalojnë gratë të angazhohen në institucionet e sektorit të sigurisë në sferën publike.
- Mungesa e aftësive për të dhënë kontribut konstruktiv

Shumë nga këto pengesa mund të kapërcehen përmes trajnimit, rritjen e ndërgjegjësimit dhe politikave proaktive në pjesën e CSO janë që marrin pjesë në monitorimin e organeve të mbikëqyrjes. Duke bërë kështu do të përfitojnë monitorimin e përgjithshëm të mekanizmave duke siguruar një shtrirje të gjerë të ekspertizës, njohurive dhe burimeve që po arrihen. Është kritike që gjinia është mbizotëruar në të gjithë aktivitetet e monitorimit të të gjitha organeve, dhe se aty ka struktura adekuate dhe proceset në vend për të bërë isigurtë që kjo të ndodhë. Megjithatë, mund të ketë një tendencë për të dalluar çështjet gjinore në monitorimin e sektorit të sigurisë ose të mos i perceptojnë si relevante çështjet e sigurisë. Një mënyrë për të adresuar këtë është që të sigurojë trajnim gjinor pjesëmarrësve të organeve vëzhguese në sektorin e sigurisë për të mundësuar identifikimin e mundësive për integrimin e përkatësisë gjinore dhe t'i siguron ata me aftësi praktike, të tilla se si për të monitoruar shkeljet e drejtave të njeriut ndaj grave dhe vajzave. Listat kontrolluese ose udhëzimet mbi integrimin gjinor mund të jenë të dobishme (shih Kutinë 1).

Shembulli 1 | Listë gjinore mostër për vëzhgimin e organeve të sektorit të sigurisë në kontekstet post – konfliktin¹⁶

- ✓ A ndikon gjendja e sigurisë te gratë, burrat, vajzat dhe djemtë ndryshe?
- ✓ A janë çështjet e sigurisë të grave dhe burrave të njohura dhe shqetësimet që u takojnë?
- ✓ A janë të vendosura paqeruajtëset të gjinisë femërore? Nëse po, në çfarë niveli?
- ✓ A do të marrin paqeruajtësit një trajnim gjinor para dhe gjatë vendosjes së misionit?
- ✓ Çfarë roli luajnë femrat në ushtri, grupet e armatosura, të policisë ose institucionet e tjera të sigurisë, siç janë shërbimet e inteligjencës, policia kufitare, doganave, emigracionit dhe shërbime të tjera të zbatimit të ligjit (përqindja e forcave / grupeve, nga klasa dhe kategoria)?
- ✓ A janë veprimet të mbështetura për të siguruar që gratë mund të jenë pjesë e ushtrisë, policisë ose ndonjë institucion tjetër të sigurisë?
- ✓ Cilat janë nevojat e trajnimit të grave dhe burrave në grupet ushtarake dhe të armatosura?
- ✓ A është trajnimi gjinor kusht i ushtrisë dhe shërbimeve të tjera të sigurisë?

Shembulli 2 Ndarja – e gjinive e të dhënave ¹⁸

Të dhënat e ndarjes – së gjinive (p.sh. informacion statistikor që dallon në mes burrave dhe grave), është një kontribut thelbësor për kërkimet e sektorit të sigurisë të gjinisë- të përgjegjshme dhe mbledhjes së të dhënave. Ajo mund të bëjë të dukshme kërcënimet e ndryshme të sigurisë dhe të drejtësisë, nevojës, perceptimet dhe burimet që kanë burrat dhe gratë, të cilat nga ana e vet është një mjet shumë i vlefshëm për të nxitur reformat gjinore- të përgjegjshëm.

Të dhënat e ndarjes të gjinisë mund të përdoren për:

- Identifikimin e kërcënimeve të ndryshme të sigurisë dhe të drejtësisë me të cilat gratë, burrat, djemtë dhe vajzat përballen, duke përfshirë mënyrën se si këto kërcënime ndryshojnë me kalimin e kohës.
- Vlerësoni nëse shërbimet e sigurisë dhe të drejtësisë janë duke u dhënë në mënyrë të barabartë burrave dhe djemve, grave dhe vajzave.
- Zakonisht, për të identifikuar dhe përcaktuar problemet, opcionet e zhvilluara dhe zgjedhja e opcionit cili do të jetë më efektiv dhe më i dobishëm për të dy palët, gratë dhe burrat.
- Alokimi i burimeve në mënyrë më të barabartë.
- Vëzhgimi dhe vlerësimi i politikave të sigurisë dhe programeve me ndikimet e tyre të veçanta mbi burrat, gratë, vajzat dhe djemtë.

CSO që ka kapacitet për hulumtime dhe analiza, të tilla si qendrat akademike, grupet e ekspertëve dhe institutet e politikës mund të jenë veçanërisht të vendosur mirë për të siguruar të dhëna për organet e vëzhgimit të sektorit të sigurisë. Ajo mund të jetë veçanërisht e rëndësishme për CSO me ekspertizë teknike, për shembull në reformën e legjislacionit diskriminues, për t'u konsultuar në lidhje me çështjet gjinore që vijnë para organeve të mbikëqyrjes.

Këshilla për CSO-të që angazhohen me organet e vëzhgimit të sektorit të sigurisë për të integruar gjinitë

- Ofrim i trajnimit gjinor në sektorin e organeve të vëzhgimit të sektorit të sigurisë, duke përfshirë pjesëmarrjen e CSO, për të rritur kapacitetin e tyre për të integruar çështjet gjinore.
- Zhvillimi i listave kontrolluese gjinore për monitorimin dhe vlerësimin e aktiviteteve të ndryshme për të siguruar se çështjet gjinore janë duke u integruar në mënyrë sistematike.
- Të sigurohet që organizatat e grave janë të përfshira dhe / ose konsultuar.
- Angazhohet për pjesëmarrjen e barabartë të burrave dhe grave në organin e vëzhgimit.

4.2 Hulumtime dhe grumbullimi i të dhënave

Mbikëqyrja e saktë dhe efektive varet në një masë të madhe mbi ekzistencën e qartë, hulumtimet përfaqësuese dhe gjithëpërfshirëse dhe të dhënat për aktivitetet dhe zhvillimin e sektorit të sigurisë. CSO mund të luajë një rol kyç në monitorimin e pavarur dhe grumbullimin e informacionit që në fund të fundit mund të përdoren ose të vë në dukje abuzimet, të zhvillojë sektorin e sigurisë në llogari për përgjegjësitë e tij, ose të identifikojnë sugjerime se si sektori mund të forcohet. Megjithatë, hulumtimi dhe mbledhja e të dhënave në sektorin e sigurisë shpesh nuk arrin të marrë parasysh çështjet gjinore.

Siç demonstron në fillim të këtij mjeti, përvoja dhe perceptimi i sigurisë dhe të drejtësisë ndryshon dukshëm

midis burrave dhe grave. Për kërkime dhe të dhëna, të mbledhura ose të përdoren nga organet e mbikëqyrjes, për të reflektuar saktësisht të gjitha perspektivat është e rëndësishme që ajo të jetë gjini ndarëse, dhe që ajo kushton rëndësi të veçantë për çështjet gjinore. Është gjithashtu e rëndësishme që të përfshijnë treguesit gjinor- të përgjegjshëm dhe matjet e ndryshimit për të bërë të mundur monitorimin dhe vlerësimin e përparimit.¹⁷

Të dhënat dhe hulumtimet në fushën e sigurisë mund të veprojnë si një bazë e saktë për të përcaktuar efektet e politikave dhe programeve të sigurisë. Duke pasur parasysh që aktorët e shoqërisë civile në mënyrë tipike kanë më shumë qasje në komunitetet lokale se forcat e sigurimit të shtetit, ata janë në një pozitë shumë më të mirë për të mbledhur këtë lloj informacioni, ideale nëpërmjet proceseve konsultative dhe pjesëmarrjes që përfshijnë të gjithë anëtarët e komunitetit. Iniciativat specifike duhet të ndërmerren për të siguruar pjesëmarrjen e plotë të grave dhe vajzave, si dhe burrat dhe djemtë e marginalizuara. Kjo mund të jetë, për shembull, se në Afganistan është e vështirë për gratë që të marrin pjesë në konsultime pa qenë të shoqëruara nga mashkull shoqëruar. Në raste të tilla, është e rëndësishme për të siguruar që CSO të vënë mënjanë burimeve të mjaftueshme për tu mundësuar grave për të marrë pjesë (p.sh. gjithashtu të sigurojë strehim dhe ushqim për çdo bashkëudhëtarë). Në shtimin e të dhënave të gjenerimit të ndarjes së gjinisë, është e rëndësishme që metodat e mbledhjes të janë transparente dhe rezultatet janë dhënë gjerësisht në dispozicion. Përfshijnë organizatat të grave në mbledhjen dhe analizën e të dhënave dhe mund të jetë një mënyrë për rritjen e hyrjes së grave brenda komunitetit dhe rritjen e të kuptuarit të nevojave dhe shqetësimet e veçanta të sigurisë. Përveç kësaj për të siguruar që të dhënat e mbledhura janë të ndarë sipas gjinisë dhe se kërkimi përfshin gratë dhe vajzat, hulumtimi dhe mbledhja e të dhënave gjithashtu mund të fokusohet për dokumentimin e shkeljeve e drejtave të njeriut të grave dhe të vajzave (shih Kutinë 3). Organizatat e grave me përvojë në mbështetjen e të mbijetuarve të GBV mund të jenë më mirë të pajisura për të kryer studime në thellësi në temë. Megjithatë, është gjithashtu e rëndësishme që anketat e përgjithshme dhe dokumentimin e shkeljeve të të drejtave të njeriut të përfshijnë edhe gratë, vajzat dhe djemtë dhe të bëjnë pyetje specifike rreth GBV.

Shembulli 3 Udhëzime në dokumentimin e abuzimeve të të drejtave të njeriut

'Dokumentimin e shkeljeve të të drejtave të grave nga aktorët jo-shtetërore: Strategjitë aktive nga komunitetet myslimane', Jan Bauer dhe Anissa Hélie. Të Drejtat dhe Demokracia dhe Gratë që jetojnë sipas ligjeve muslimane, 2006.

"Monitorimi dhe raportimi i Abuzimeve të Drejtave të Njeriut në Afrikë: Një Dorracak për aktivistët e Komunitetit", Amnesty International, 2002.

Elizabeth Shrader, 'Metodologjia për të matur përmasat gjinore të kimit dhe dhunës', Banka Botërore, 2001.

'Kërkime të Dhunës kundër Grave: Një Udhëzues Praktik për Hulmtuesit dhe aktivistët', Maria Ellsberg dhe Lori Heise, OBSH dhe PATH, 2005.

Hulmtimet duhet të bëhen si në përhapjen dhe parandalimin e shkeljeve të të drejtave të njeriut brenda shoqërisë në përgjithësi, si edhe mbi të drejtat e njeriut të kryera nga personeli i sektorit të sigurisë.

Njëherë pasi informatat e ndjeshme gjinore dhe të dhënat janë mbledhur, është e rëndësishme se ato janë shpërndarë në mënyrë efektive për të siguruar një ndikim, si ndaj komuniteteve lokale poshtë dhe lart tek vendim-marrësit e rëndësishëm brenda sektorit të sigurisë dhe pjesa tjetër e qeverisë. Shpesh, në rastet kur janë mbledhur të dhënat e tilla, nuk mund të vërtetë të përfshihen në politikat, raportet ose vlerësimet të sektorit të sigurisë. Prandaj është e rëndësishme për shoqërinë civile për t'u angazhuar për të dhënat dhe hulmtimet që do të përdoren në mënyrë efektive. Kjo mund të bëhet në mënyra të ndryshme, për shembull nëpërmjet:

- Komunikimi i drejtpërdrejtë ose kontakti me krijuesit e politikave specifike të punës në fusha të ndryshme të sektorit të sigurisë.
- Fushatat publike rreth çështjeve kryesore, në bazë të kërkimit dhe të dhënave të mbledhura.
- Përpilimi i hulmtimit dhe të dhënave në vlerësimet / analizat / përmbledhje e aspekteve kyçe të sektorit të sigurisë që mund të ndahen gjerësisht dhe të përdoren si një mjet të mbrojtjes në angazhimin me zyrtarët qeveritarë dhe aksionerëve të tjerë.
- Përdorimi i metodave të reja për shpërndarjen e informacionit, si përmes radio stacioneve të bazuara në komunitet, në rrjetin në qasje ose qendrat e lëvizshme të informacionit.
- Adaptimi i hulmtimit dhe të dhënave jo të shkruar në formatet (dmth. postera, vizatime komike, shfaqje, këngë, etj) për ta bërë atë të kuptueshme për popullatat analfabete.

Këshilla për CSO-në për të përmirësuar përdorimin hulmtimit të gjinisë së ndjeshme dhe grumbullimin e të dhënave

- Trajnimi i personelit të CSO në të dhëna të ndjeshme - gjinore dhe metodat e hulmtimit.
- Sigurohet se të dhënat e ndarjes së gjinisë dhe hulmtimet të ndjeshme -gjinore janë të përfshirë në

analizat e sektorit të sigurisë.

- Përdorimi i hulmtimeve gjinore-të ndjeshme për të zhvilluar fushata publike për çështjet të sigurisë kryesisht të veçanta të grave (p.sh. dhuna në familje) dhe burrat (p.sh. keqpërdorimit të armëve të vogla).
- Zhvillimi i strategjive të shumta inovative për të shpërndarë hulmtimet gjinore-të ndjeshme, në mënyrë të veçantë tek popullatat analfabete fshatare dhe femërore.

4.3 Auditime Gjinore

Auditimet gjinore janë një mjet i veçantë për të analizuar një proces strukturë, politikë apo organizatë të posaçme, nga një perspektivë gjinore. Këto auditime sigurojnë një vlerësim të asaj që tashmë është bërë dhe mund të identifikojë edhe pikat e hyrjes apo boshllëqe për veprimet e ardhëshme. Të zbatuara në fushën e sigurisë, vlerësimet gjinore mund të jenë të dobishme në përcaktimin e shkallës në të cilën institucionet e sektorit të sigurisë janë duke u takuar nevojat e grave, burrave, djemve dhe vajzave, e nëse vendi i punës është jo-diskriminuese; pengesat në rritjen e pjesëmarrjes së femrave dhe niveli i përgjithshëm i përgjegjshmërisë të gjinisë- në politikë dhe praktikë. CSO, qoftë si pjesëmarrës në organet e vëzhgimit ose të pavarur, janë të vendosur mirë për të kryer auditimin gjinor në qoftë se ata i posedojnë ekspertizën dhe burimet e nevojshme, dhe janë të dhënë qasjet e nevojshme të zyrtarëve të sektorit të sigurisë.

Shih Mjete në vlerësimin e SSR, monitorimi dhe vlerësimi dhe Gjinia

Këshilla për CSO duke kërkuar për të kryer auditimin gjinor

- Duke përfshirë kontrollën gjinore si pjesë e vlerësimeve të SSR apo shqyrtime.
- Integrimi i pyetjeve gjinore në sektorin e vlerësimit të sigurisë rregullt ose mekanizmat e vlerësimit.
- Vazhdim në angazhimin me palët kyçe të interesuara rreth konstatimit të auditimit për të siguruar se ata ndikojnë mbi reformën.

4.4 Analizë e buxhetit gjinor

Një tjetër mjet për mbikëqyrjen e sektorit të sigurisë është analiza e mbrojtjes dhe të sigurisë lidhur me buxhetet nga një perspektivë gjinore. Si buxhetet e mbrojtjes shpesh përfaqësojnë një pjesë të konsiderueshme të shpenzimeve të një vendi, forcimi i transparencës fiskale dhe mbikëqyrjes është një rol kyç i organeve të mbikëqyrjes, dhe atë që CSO mund të mbështet. Paratë që janë duke u shpenzuar në mbrojtje po kanalizohen larg nga nevojat e tjera të tilla si ofrimin e shërbimeve sociale ose zhvillimit. Alokimi i

buxheteve qeveritare mund si rrjedhojë të ketë ndikime të ndryshme në burrat, gratë, vajzat dhe djemtë të cilët mund të qëndrojnë për të përfituar më shumë ose më pak nga llojet e caktuara të shpenzimeve. Analiza gjinore e buxhetit është shfaqur si një mjet për të analizuar ndikimin gjinor të diferencuar të shpenzimeve të qeverisë, të cilat mund të zbatohen të dobishme për sektorin e sigurisë. Një analizë e tillë pastaj mund të çojë në alokimin e fondeve më shumë të barabartë, të përgjegjshëm dhe transparent, si dhe rritjen e përgjithshme efektive dhe zhvillimin, pasiqë grupe të tjera brenda popullatës do të përfitojnë pozitivisht nga shpenzimet e qeverisë.²⁰

Duke patur parasysh që sektori i sigurisë është shpesh i mbyllur tek vështrimet hetuese, të marrit të dhëna të sakta dhe informacione në lidhje me shumën e shpenzimeve të mbrojtjes dhe alokimit e burimeve mund të jenë të vështira dhe marrjen e informacioneve të seksit-të ndarë edhe më shumë. Kurse qeveritë apo parlamentet mund të ndërmarrin një analizë të buxhetit gjinor të shpenzimeve të tyre, CSO gjithashtu mund të monitoroj dhe vlerëson alokimet e burimeve dhe të bashkëpunon me politikë-bërësit për të ndryshuar modelet e shpenzimeve qeveritare. Në veçanti, CSO, institutet hulumtuese, dhe organet të mbikëqyrjes që punojnë në fushën e sigurisë mund të krijojnë koalicione të forcojnë analizat e aspekteve të ndryshme të shpenzimeve qeveritare, dhe të zhvillojnë platforma krijuese për t'u angazhuar për alokime buxhetore më tepër të ndjeshme gjinore. Analiza gjinore e buxhetit është një ushtrim shumë teknik, dhe CSO mundet prandaj të arrin tek aktorët e jashtëm të cilët mund të ofrojnë ekspertizën e nevojshme dhe mbështetjen. CSO-të ndërkombëtare mund të jenë veçanërisht të dobishme në këtë drejtim, dhe mund të sigurojnë mbështetje për organizatat lokale që janë duke kërkuar për të analizuar ndikimin e sektorit të sigurisë në shpenzimet popullore.

Këshilla për CSO-të në buxhetin e gjinisë - të ndjeshme

- Zhvillimi i aftësive në analizës gjinore të buxhetit për të kuptuar më mirë ndikimin e shpenzimeve të sektorit të sigurisë në burrat dhe gratë, dhe përdorimin e këtyre rrezultateve si një mjet të mbikëqyrjes dhe të avokimit.

4.5 Mbrojtja dhe rritja e ndërgjegjesisë

Organizatave të shoqërisë civile luajnë një funksion kyç të mbikëqyrjes përmes rritjes së ndërgjegjësimit publik për rolin, përgjegjësitë dhe detyrimet e sektorit të sigurisë, si dhe bashkëpunim të drejtpërdrejtë me institucionet e sektorit të sigurisë dhe organet e qeverisjes. Kërkimet gjinore – sensitive dhe grumbullimi I të dhënave, duke përfshirë vlerësimet gjinore dhe analiza e buxhetit gjinor, mund të përdoren si mjete për rritjen e ndërgjegjësimit dhe iniciativa të mbrojtjes.

CSO mund të avokojnë për reformat në forcimin e transparencës, llogaridhënies dhe efektivitetit të sektorit të sigurisë. Duke pasur parasysh pjesëmarrjen në përgjithësi të kufizuar të organizatave në aktivitetet e sektorit të sigurisë, kanalet ekzistuese të avokimit mund të jenë pikë e rëndësishme e hyrjes për mbrojtje rreth sektorit të sigurisë. Duke pasur parasysh pjesëmarrjen në përgjithësi të kufizuar të CSO në aktivitetet e sektorit të sigurisë, kanalet ekzistuese të avokimit mund të jenë pikë e rëndësishme e hyrjes për avokim rreth sektorit të sigurisë. Disa nga fushat e avokimit të cilat janë veçanërisht të rëndësishme për integrimin e perspektivës gjinore në mbikëqyrjen që kanë të bëjnë me reformën ligjore, rritjen e përfaqësimit të grave në sektorin e sigurisë, respektimit të të drejtave të njeriut dhe nevojën për aftësi trajnimit gjinore. Avokimi në lidhje me mbikëqyrjen e shoqërisë civile të sektorit të sigurisë mund dhe duhet të jetë, i synuar në nivele të ndryshme. Fushatave të avokimit të mund të kombinonë lobim të drejtpërdrejtë i sigurisë së nivelit të lartë të sektorit të personelit, parlamentarët, ministrat e qeverisë ose agjencive të donatorëve me aktivitetet e avokimit të tjera të tilla si:

- Nënshtrimi gjatë konsultimeve ose të procesit të rishikimit të sektorit të sigurisë
- Iniciativat e medimeve
- Demonstrimet
- Debatet politike
- Hartimi i garave politike

Shembulli 4 Fazat e auditimit gjinor SSR¹⁹

1. **Rishikimi:** Një sfond rishikimesh përbën një pike fillestare të rëndësishme për një auditim gjinor. Në rast se procesi SSR është duke u zhvilluar, një ekspert gjinor nga vendi në fjalë duhet të mbajë rishikimin. Rishikimi përmban një pamje të përgjithshme të çështjeve gjinore relevante e jo vetëm në marrëdhëniet gjinore në vend të auditimit, por edhe në fokus të veçantë të auditimit. Ky sfond i rishikimit përfshin informata 'në – thellësi' të cilat pastaj mund zakonisht të cekën në auditimin e shkurtër.
2. **Konferenca dhe fokus grupet:** Përmbajtja e një auditim gjinor është zhvilluar nga një gamë e gjerë e intervistave dhe fokus grupet e diskutimeve. Intervistat e thellësishme me aktorët relevantë brenda një pjesë specifike të sektorit të sigurisë duke u shqyrtuar janë element më i rëndësishëm i mbledhjes së informacionit.
3. **Rishikimi dokumentar:** Rishikimet dokumentare plotësojnë intervistat dhe fokus grupet diskutuese dhe mund të sigurojnë një burim të rëndësishëm dhe në detaje të informacioneve empirike si edhe bazë për triangulim me burime të të dhënave të tjera. Sfidat në këtë drejtim mund të jenë: qasje në dokumentet e nevojshme; regjistra të paplotë; qarkullimit të personelit dhe ndryshime në emrat e projekteve / programeve gjatë zbatimit ose ridizajni, veçanërisht për donatorët drejtuar programit SSR, gjë që e bën të vështirë gjetjen e dokumenteve përkatëse.
4. **Shpërndarja e rezultateve:** Pasi që një auditim gjinor është finalizuar, është e rëndësishme për të shpërndarë rezultatet me palët kyçe të interesuara, veçanërisht ata që janë përfshirë në sektorin që auditohet.

Shembulli 5 Përfshirja e burrave në luftën kundër dhunës ndaj grave

Kampanja e Rripit të Bardhë (WRC) ishte nisur në Kanada në vitin 1991 nga një grup njerëzish të cilët u angazhuan për fund të dhunës ndaj grave dhe u përpoqën për të edukuar njerëzit të tjerë në lidhje me këtë çështje. Përmes fushatave të ngritjes së vetëdijes, deklaratat publike, dhe rrjetin e tyre në rritje, anëtarët e WRC ofrojnë një vizion alternativ të njerëzve si jo të dhunshëm dhe të ofrojnë modele pozitive për rolin e burrave dhe djemve në komunitetet rreth botës. Ndërsa ata nuk merren direkt me sektorin e sigurisë, veprime të tilla si ato të ndërmarra nga WRC të kontribuojnë në ndryshimin e qëndrimeve dhe kultura e dhunës e përhershme të dhunës kundër grave, duke përfshirë brenda policisë dhe ushtrisë. WRC ofron një qasje inovative për adresimin e rrënjëve të agresionit dhe dhunës brenda familjeve dhe komuniteteve, dhe është një mënyrë e fuqishme për tërheqjen e vëmendjes publike, ndërgjegjësisë dhe njohjen për të trajtuar çështje gjersa ngritin rolet e pabarabartë gjinore dhe marrëdhënieve.²¹

Burime të tjera për përfshirjen e burrave në trajtimin e dhunës ndaj grave:

- 'Eliminimi i dhunës kundër Gruas në partneritet me burrin', Gratë në seksionin e zhvillimit, ESCAP, 2006,
- 'Burrat si partnerë: Meshkujt e Afrikës jugore i përgjigjen dhunës ndaj grave dhe HIV / AIDS-it', Dean Pallua, EngenderHealth, 2002.
- 'Fundi i dhunës kundër Grave në Kongon Lindore: Pregaditja e burrave për të mbrojtur të drejtat e grave', Gratë për Gratë Ndërkombëtare, 2007.

Popullata e përgjithshme në shumicën e vendeve ka tendencë të jetë kryesisht në dijeni për të drejtën e tyre të sigurisë dhe të drejtësisë apo të politikave specifike dhe proceset brenda sektorit të sigurisë projektuar për respektimin e këtyre të drejtave. Me rritjen e ndërgjegjësimit të publikut për çështjet, duke filluar nga qasja në sistemin e drejtësisë dhe parashtruar një ankesë kundër policisë, për si të ndikohen politikat SSR përmes kontaktimit me anëtarët e parlamentit, publiku mundet gjithashtu të jetë i përfshirë në mbajtjen e sektorit të sigurisë përgjegjës për përmbushjen e nevojave të tyre në një mënyrë efektive dhe respektabile. Shembujt të veprimeve që OSHC mund të rrisë ndërgjegjësimin e publikut të çështjeve gjinore dhe të sektorit të sigurisë përfshijnë:

- Mbajtja e diskutimeve në tryezë të rumbullakët ose seminare mbi çështjet e gjinisë dhe të politikës së sigurisë.
- Prodhimi i materialeve, të tilla si fletëpalosje, se si të raportoj abuzimin e të drejtave njerzore – duke përfshirë GBV – nga personeli i sektorit të sigurisë.

Është kritike për të kujtuar se nuk janë vetëm organizatat e grave që kanë një rol për të luajtur në rritjen e ndërgjegjësimit dhe avokim rreth gjinisë dhe çështjeve të sigurisë. Roli i meshkujve dhe organizatave të burrave në mbikëqyrje të organizatave të sektorit të sigurisë dhe avokimit rreth çështjeve të lidhura me gjininë, GBV në veçanti, është jashtëzakonisht i rëndësishëm dhe i dërgon një mesazh të fuqishëm aktorëve të sektorit të sigurisë, të cilët janë kryesisht meshkuj. Ndryshimi i qëndrimeve, mendimit dhe praktikave të aktorëve kyç është një nga objektivat më të rëndësishme në lidhje me gjininë në ngritjen e vetëdijes dhe mbrojtjes, dhe kjo mund të bëhet shumë në mënyrë efektive nga burrat.

Në mënyrë që të sigurojë që fushatat e mbrojtjes janë të përgjegjshme sipas gjinisë, CSO mund të sigurojë që përmbajtja dhe gjuha të jetë e ndjeshme në aspektin gjinor, që synon fushatë për të rritur sigurinë dhe drejtësinë për gratë dhe vajzat, si dhe burrat dhe djemtë, të bashkëpunojnë me organizatat e grave; dhe për të siguruar përfshirjen e nivelit të lartë të grave. CSO mund të angazhohen për gjini të veçanta të lidhura me ndryshimet në fushën e sigurisë duke përfshirë:

- Krijimi dhe zbatimi i politikave dhe planeve gjinore, duke përfshirë edhe kodet e sjelljes, për institucionet e sektorit të sigurisë.
- Trajnimi i standardizuar gjinor për policinë, forcat e armatosura dhe personelet të tjerë të sektorit të sigurisë.
- Reforma e legjislacionit diskriminues në mënyrë adekuate për të parandaluar, sanksionuar dhe adresuar GBV.
- Rekrutimin, ruajtjen dhe avancimin e më shumë grave në institucionet e sektorit të sigurisë dhe organet e qeverisjes.
- Shpërndarja adekuate e financave, burime njerzore dhe materiale për të adresuar pasiguri të veçanta me të cilat ballafaqohen femrat dhe vajzat.
- Përgjegjësisë në rritje të personelit të sektorit të sigurisë për shkeljet e të drejtave të njeriut, duke përfshirë GBV..

! Këshilla për planifikimin e angazhimit të CSO dhe aktivitete të rritjes së ndërgjegjësimit

- Kampanjat e rritjes së ndërgjegjësimit që synojnë publikun e gjerë mundet të jenë një pjesë thelbësore e një fushatë avokimi që ka për qëllim për të ndikuar në politikat dhe programin e sektorit të sigurisë.
- Planifiko fushatat tuaja me kujdes. Identifikoni palët kyçe dhe objektivat për mesazhet tuaja, duke përfshirë politikë bërësit kyç që kanë ndikim brenda sektorit të sigurisë, dhe për të siguruar që avokimi juaj është i bazuar në hulumtime të besueshme, gjithëpërfshirëse dhe të ndjeshme gjinore.
- Përfito nga mundësitë e tilla si sektori i sigurisë apo rishikimet e politikës së mbrojtjes që të përfshijnë çështjet gjinore në avokim të shoqërisë civile.
- Përfshirja e burrave në fushatat të avokimit, veçanërisht ato që kanë të bëjnë me dhunën kundër grave.

Tabela 1 Pyetjet që duhet bërë kur planifikohet një fushatë mbrojtëse	
Çfarë është çështja dhe cilat janë shkaqet e saj?	Përdore hulumtimin e politikave, buxhetet dhe kështu me radhë për të identifikuar problemin, dhe marrja e të dhënave konkrete.
Cilat janë synimet dhe objektivat tuaja?	Qëllimi i referohet qëllimit afatgjatë të fushatës, të cilat do të realizohen përmes një kombinimi të avokimit dhe aktiviteteve praktike. Një objektivi është një qëllim i menjëhershëm, dhe duhet të jenë konkrete dhe të matshme si rezultat (jo një aktivitet i propozuar). Shembull: «Qeveria duhet të vendos një mekanizëm konsultativ kah fundi i 2010 për CSO në buxhetimin e mbrojtjes të gjinisë së ndjeshme.»
Cilat janë ndryshimet konkrete që ju jeni duke u përpjekur për të arritur (p.sh. vetëdije, njohuri, qëndrim apo ndryshimet të sjelljes së politikanëve apo aktorëve të sektorit të sigurisë)?	Me fjalë të tjera, çfarë do të jetë e ndryshme si rezultat i mbrojtjes?
Çfarë tregues do të përdoren për të ndjekur përparimin drejt rezultateve?	Mendoni për llojet e ndryshme të progresit për të cilat ju doni të mbani gjurmë gjatë gjithë jetës së strategjisë së avokimit, p.sh. e procesit, të ndikimit dhe rezultatet, si dhe të një ndryshimi në kontekst që ju punoni.
Cilët janë palët tuaj kryesor? Si kanë qenë të përfshirë në projektimin e qëllimeve, objektivat, rezultatet dhe treguesit e strategjisë suaj? Kush janë palët tuaja të mesëm dhe të tjerët të rëndësishëm?	Palët kryesore përfshijnë ata që kanë fuqi të ndryshojnë pushtetin, por që mund të kenë nevojë të binden për të vepruar; palët e shkallës së dytë të përfshijnë grupe përkrahje e të cilat mund të tubuan; palët e shkallës së parë janë ata që do të përfitojnë nga ndryshimet që bëhen, dhe të tjera të rëndësishme përfshijnë objektivi grupe në mesin e aktorëve të sigurisë që mund të kundërshtojnë strategjinë. Duke marrë kohë për të menduar deri sa ti do të punosh dhe ndikimi i çdo pale i rrit shanset e suksesit.
Çfarë hulumtimi keni nevojë për të kryer për të testuar supozimet për njohuritë, qëndrimet, etj?	Si do të arrini një mostër përfaqësuesi prej jush të audiencë të synuar, dhe çfarë do të teknika do ti përdorin për të mësuar pikëpamjet e tyre mbi çështje? Si mund ato informata të qasen në këtë temë?
Cilat janë mesazhet kryesore që ju duhet për të komunikuar me çdo grup të palëve të interesuara për të sjellë ndryshimin e dëshiruar (p.sh. rritja e njohurive të tyre, për të ndryshuar praktikën e tyre)?	Përdorimi i fokus grupeve me praktikuesit e mediave dhe llojeve të tjera të mediave për të kuptuar kontekstin dhe shënjimi e mesazheve në përputhje me rrethanat.
Çfarë lloje të komunikimit (p.sh. versionet popullore për konstatimet e hulumtimit faktet në fletë), kanalet (komunikimi i përbashkët, seminare, media) dhe aktivitetet janë më të përshtatshme për palët tuaj kryesor?	Të jetë i qartë për të cilin ju po i shënjoni të bëjnë atë që, të bëjnë kërkime prapavijë mbi grupe dhe i shënjon ata me mesazhet e duhura. Mendoni edhe për atë se kush komunikon, përfshini ata që kanë kredibilitet / ndikim me palët kryesore
Cili është plani për kohën/punën për strategjinë tuaj të avokimit? Cilat janë të dhënat kryesore / raste për lirim e mesazheve dhe materialeve?	Bëje një afat kohor kur planifikohen strategjia juaj në mënyrë që afatet janë përmbushur dhe detyrat e shpërndarë në një mënyrë efektive. Matni datat në të cilat materialet janë lëshuar dhe shpërndarë.
Sa shumë do të keni nevojë prej buxhetit për strategjinë tuaj të avokimit dhe çfarë shkathtësi, materiale dhe ekspertizë janë të nevojshme?	Burimet përfshijnë fondet, materialet, njerëzit dhe ekspertizën e tyre si edhe reputacionin e organizatës suaj (p.sh. kapitali social) në lidhje me temë të veçantë për të cilën ju angazhoheni.
Si do ta vlerësoni dhe shpërndani ndikimin e strategjisë dhe mësimet e nxjerra nga përvojat tuaja?	Mendoni se si fushatat e ardhshme të mbrojtjes dhe organizatat e tjera mund të përfitojnë nga përvojat tuaja.
Si do të siguroni qëndrueshmëri të strategjisë së avokimit tuaj?	Nëse keni sjellë me sukses për ndryshim, ju duhet të mendoni se si të sigurohet qëndrueshmëria e ndryshimeve. Nëse fushatë avokuese ka qenë duke u përqëndruar në nivelin e politikave, nevoja për përkujdesjen në zbatimin e politikave do të jenë kritike. Kush do të mbështesë ndërhyrje? Çfarë qasje programatike do të jetë më efektive?

4.6 Puna me mediat

Media luan një rol veçanërisht të rëndësishëm në promovimin e shqyrtimit publik të sektorit të sigurisë dhe në shkëmbimin e informatave në lidhje me reformën e mbrojtjes dhe të sigurisë. CSO mund të bashkëpunojë me mediat në mënyrë që të forcojnë vetëdijen e tyre - ngritjen dhe fushatën e avokimit.

Gazetarët dhe të tjerët që punojnë në mediat nuk janë mëdoemos të njohur me aspektet gjinore të çështjeve të sigurisë, apo me të folur për të dhe për të gjetur informatë nga gratë. Ka edhe disa udhëzime ose politika gjinore

brenda vetë institucioneve të medias.²³ CSO prandaj mund të punojnë me mediat për trajnimin e tyre se si për të mbledhur informacion dhe të raportojë mbi çështjet e sigurisë në një mënyrë të ndjeshme në aspektin gjinor. Gjithashtu mund të jetë e vështirë për mediat për të hyrë femra Dëshmitarëve ose viktimave të abuzimeve të drejtave specifike njerëzore siç është përdhunimi në duart e forcave të sigurisë, ashtu që CSO mund të luajnë rol në lehtësimin e këtij procesi dhe në ofrimin e kujdesit dhe ndihmës së domosdoeshme për viktimat të cilat janë të gatshme për të ndarë tregimet e tyre në publik.

Shembulli 6 Këshilla për të punuar me median për një efekt shumëzues ²²

Mesazhet kryesore

- Identifikimi dhe ndjekja mbi 2-3 pika që ju doni t'i dini.
- Gjithmonë sjellë intervistën/diskutimin prapa në këto pika.

Flisni me një zë

- Nëse punoni në një koalicion, siguroni që të gjithë anëtarët të kuptojnë mesazhet që janë duke komunikuar me shtypin.
- Është e këshillueshme që të emërojnë një zëdhënës

Kontaktimi direkt me shtypin

- Të jeshë proaktiv - nuk përgjigjet vetëm për çështjet që janë tashmë në lajme, por japin tregime dhe pres konferenca.
- Shkruaj letra për redaktorët për të nxitur debatin - ata duhet të jenë të shkurtër dhe të qëllimshme.

Bëni të lehtë për ata

- Sigurimi i informacionit konciz dhe të qartë me shkrim - p.sh. një informacion ose konferencë shtypi komplet. Kjo mund të përfshijë informacionin e kontaktit, informacion në lidhje me çështje që është duke u mbrojtur për të, sfond të çështjes, informacion në lidhje me pikëpamjet e kundërta, fakte dhe statistika.

Press konferenca /informime

- T'i dish afatet dhe kohën më të mirë për të kontaktuar shtypin.
- Të kesh mjete shtypi në të gjitha ngjarjet
- Sigurimi i informimeve sfond në mënyrë që gazetarët mund të kryejë hetimet e tyre.

Bëhu burim i besueshëm

- Bëhu burim i besueshëm kështë që shtypi vjet tek ti dhe organizata yte për informatë autoritative për aspekte të ndryshme të sektorit të sigurisë. Besueshmëria kur ka të bëjë me aktorët e sektorit të sigurisë është ngushtë e lidhur me nivelin e ekspertizës teknike.
- Ftoi mediat vetëm kur ke diçka të rëndësishme për të thënë.
- Nëse përdor statistikën sigurohu se ato janë të besueshme.

Paraqitja në TV dhe radio

- Mbaj tek mesazhet kyqe.
- Investo në trajnimet në teknikat e intervjuimit.

Vlerëso kampanjën tënde

- Dokumento dhe vlerëso mbulimin e shtypit dhe mëso nga kampanjat e mëparshme.

Këshilla për CSO në përdorimin e mediave në mënyrë më efektive

- Përdori mediat për të shpërndarë mesazhet e tuja të mbrojtjes audiencës së gjerë. Puno me gazeta të vogla, radio stacione të komunitetit dhe stacione televizive lokale, si dhe daljet e mediave shtetërore.
- Sensibilizon dhe trajnon gazetarë dhe të tjerë që punojnë në media për aspektet e gjinisë të sektorit të sigurisë dhe përdorimin e gjuhës së sensitivitetit të gjinisë (shiko Shembulli 7).

4.7 Trajnim gjinor i personelit të sektorit të sigurisë

Trajnimi gjinor është strategji kyqe për të ndërtuar kapacitetin e personelit të sektorit të sigurisë për të ekzekutuar detyrat e tyre të ditës në mënyrë të përgjegjshme gjinore. Kapaciteti gjinor është aftësi si çdo tjetër, dhe prandaj duhet të mësohet. Trajnimi mund të jetë rrugë jashtëzakonisht efektive për të ndryshuar qëndrimet dhe sjelljet të personelit të sektorit të sigurisë, dhe është element i rëndësishëm për zmadhimin e mbikqyrjes të sektorit të sigurisë. Trajnimi gjinor mundet gjithashtu të përdoret si proces për rritjen e mirkuptimit të ndërsjellë dhe të lehtëson bashkëpunimin e ardhshëm mes CSO dhe personelit të sektorit të sigurisë. Trajnimi gjinor nuk është çdoherë i përfshirë si pjesë e regjimeve standarde të trajnimit ushtarak, policor apo sigurim privat, ose në trajnimin e mbikqyrjes së sektorit të sigurisë në shënjestër tek aktorët tjerë siç janë parlamentarët, personeli i ministrisë së mbrojtjes apo NGO-të. Ku ekziston trajnim i tillë, zakonisht nuk është uniformë, e detyrueshme apo e plotë.

Shembulli 7 Raportim i mediave të përgjegjshmërisë së gjinisë²⁴

Komunikimi për gjinitë kërkon që gazetarët të vëzhgojnë mënyrat që njerzit mund të jenë të marginalizuar për shkak të gjinisë së tyre.

Kërkon ga na që të pyesim pyetje si:

- Kush e fiton mbulimin?
- Nga çfarë perspektive?
- Përmes çfarë thjerrave?
- Reflekton cilat stereotipe për njerëzit?
- Vallë tregimet ndihmojnë avancimin e barazisë së gjinive dhe barazisë në shoqëri, apo janë ato me këndvështrim që mbështet qëndrimet dhe vlerat tradicionale?
- A janë shqetësimet e grave dhe burrave të ndara nga shqetësimet e shoqërisë në tërësi?

Shiko Mjetin në Trajnimi Gjinor për personelin e sektorit të sigurisë

Organizatat e gra mund të kenë ekspertizë specifike në çështjet e gjinisë dhe experiences, duke dhënë trajnim gjinor dhe mund të vendosen ose të japin ose ofrojnë të dhëna mbi modulet ekzistuese të trajnimit të personelit të sektorit të sigurisë, ose në zhvillimin e trajnimit të pavarur mbi gjinitë dhe çështjet e sigurisë, posaçërisht në shfrytëzimin dhe abuzimin seksual. Në rrjedhim të bashkëpunimit në kryerjen e trajnimeve gjinore, CSO me ekspertizë në çështjet gjinore mund:

- Zhvillon kurrikullë standarde të trajnimit gjinor për instrucionet të ndryshme të sektori të sigurisë, siç është trajnimi për oficerët policor për dhunën shtëpiake që mund të adaptohet dhe përdoret nga trajnerët.
- Lobi për politikën që mandatojnë trajnim të plotë gjinor për personelin e sektorit të sigurisë.
- Të mbrojnë për dhe të marrin pjesë në krijimin e udhëzimeve gjinore, doracakëve dhe dorëshkrimeve për të shërbyer si burime praktike për personelin e sektorit të sigurisë.
- Lobi për krijimin e pozitës së gjinisë brenda në

institucionet e sektorit të sigurisë për të koordinuar, zbatuar dhe vëzhguar trajnimin gjinor²⁶.

Në një diskutim të fundit ku merrnin pjesë më tepër se 140 praktikant dhe bërës të politikës, u paraqitën 10 rekomandime kyçe në fushën e trajnimit gjinor për personelin e sektorit të sigurisë:

1. Adreson role dhe norma tradicionale mashkullore
2. Angazhon meshkuj si trajner gjinor
3. I jep prioritet trajnimit për menaxher dhe zyrtar të lartë
4. Integron gjininë në trajnim të rregullt të sektorit të sigurisë
5. Zbaton trajnim si pjesë e një strategjie më të gjerë dhe më të përfshirë gjinore
6. Shkruan një plan veprimi ose një politikë institucionale e cila përfshin trajnim gjinor
7. Organizon trajnim të para-vendosjes të personelin paqerruajtës
8. Përfiton nga bashkëpunimi mes CSO dhe institucionet e sektorit të sigurisë
9. Sigurohet për përdorimin e gjuhës së vetëdijes gjinore
10. Zbaton vlerësim afatgjatë dhe identifikon indikatorët²⁹

Shembulli 8 Mongolia – përfshirja e edukimit të shëndetit seksual në programin e trajnimit ushtarak²⁵

Mongol Vision, një NGO e themeluar në vitin 1998, punon që të zbaton aktivitete në shëndetin reprodaktiv, përfshirë këtu parandalimin dhe kontrollin e HIV/AIDS dhe infektimit të tjera të transmetuara (STI) në mënyrë seksuale. Mongol Vision fokuson aktivitetet e saja në meshkujt, përfshirë edhe oficerët dhe ushtarët e forcave të armatosura të Mongolisë. Puna ishte e prijur nga Komiteti drejtues i politikës së shëndetit publik të Mongol Vision, i cili përfshinte edhe Zëvendës Komandantin e Forcave të Armatosura të Mongolisë.

Çështja: Rekrut të ri të Forcave të Armatosura të Mongolisë, posaçërisht ato nga fshatrat, kanë pak ose kurrfarë njohuri për HIV/AIDS dhe STI. Rrjedhimisht, shkalla e STI ka qenë relativisht e lartë në mes të oficerëve dhe ushtarëve.

Qëllimi: Të përfitohet përkrahje nga Ministria e Mbrojtjes dhe Forcat e Armatosura të Mongolisë për të zmadhuar ndërgjegjen reprodutive shëndetësore, të HIV/AIDS dhe të STI në mes të oficerëve dhe ushtarëve.

Palët kyçe: Ministria e Mbrojtjes dhe shtabet e Forcave të Armatosura të Mongolisë.

Palët primare: Ushtarët/oficerët dhe partnerët e tyre të seksit.

Qasje dhe komunikim: Letra ishin dërguar Ministrisë së Mbrojtjes dhe shtabeve të Forcave të Armatosura; takime zyrtare dhe jozyrtare ishin mbajtur me zyrtar të lartë; një projekt ishte zhvilluar në bashkëpunim me zyrtar të lartë; një punëtori është mbajtur me zyrtar të lartë; oficerët komandues dhe mjekët prezantuan raport për situatën e tashme të STI në mes të personelit të forcave të armatosura.

Indikatorët e suksesit dhe qëndrueshmërisë: Shëndeti seksual ishte i përfshirë në programin zyrtar të edukimit për personelin ushtarak; ndërgjegjja e ngritur e zyrtarëve të lartë, përkrahje e zmadhuar nga Ministria e Mbrojtjes; bazë e zgjeruar e aktiviteve të Mongol Vision.

Shembulli 9 Resurset e trajnimit gjinor ²⁷

Inspirimi për trajnim relevant mund të gjindet tek mjetet praktike të trajnimit gjinor në vijim:

- *Siguria e përfshirë, Paqja e qëndrueshme: Mjet Praktik për Mbrojtje dhe Veprim – përfshin mjete që kanë për shënjestër grate në çështjet e sigurisë, drejtësia, qeverisja dhe shoqëria civile, mbrojtja e grupeve të cenuara, etj.*
http://www.international-alert.org/our_work/themes/gender_training.php
- *Mjet praktik për punë me meshkuj dhe djem për të parandaluar dhunë të lidhur me dhini – përfshin lexime, studime të rasteve, dhurata dhe ushtrime.*
<http://toolkit.endabuse.org>
- *Mjet praktik për luftimin e trafikimit të personave – përfshin mjete për ligjet ndërkombëtare, vlerësimet, mbrotja, edukimi public, vëzhgjimi dhe shqyrtimi etj.*
http://www.unodc.org/pdf/Trafficking_toolkit_Oct06.pdf
- *Pako e burimeve gjinore për operacionet paqeruajtëse – përfshin informata prapaskene, nxjer në pah çështje kyqe gjinore dhe mjete praktike.*
<http://pbpu.unlb.org/pbpu/genderpack.aspx>

Këshilla për CSO të përfshira në trajnimin e personelit të sektorit të sigurisë

- Realizo vlerësim të nevojave të trajnimit për të identifikuar zbrazëtinat në trajnimin e tashëm dhe fushat për përmirsim.
- Inico ose jep kontribut për zhvillimin e moduleve standarde të trajnimit gjinor për rekrutë të ri dhe oficerët ekzistues në polici dhe armatë.
- Krijoni një regjistër të trajnerëve të kualifikuar të shoqërisë civile në vend, të cilët mund të ofrojnë trajnim gjinor të personelit të sektorit të sigurisë.
- Përdor mundësi të trajnimit si bazë të lidhjeve dhe partneriteteve të zmadhuara me zyrtarët e qeverisë, armata dhe policia.
- Mos e rizbuloni rrotën: përdor dhe ndërto mbi modulet e trajnimit gjinor që më janë zhvilluar.

4.8 Organizatat e grave

Që mbikqyrja të jetë e gjithëpërfshirë dhe e përfaqësuar në mënyrë adekuate të popullsisë, është e rëndësishme se organizatat e grave janë të përfshira në përpjekjet e shoqërisë civile të mbikqyrjes.

Çështjet e sigurisë janë shpesh të perceptuara si “fushë e mashkullit”. Sidoqoftë, si diskutohet në seksionin 3.3., organizatat e grave shpesh luajnë rol vital nga të cilat organet e mbikqyrjes mund të kapitalizojnë në më tepër efektivitet. Në bazë të prioriteteve dhe anëtarësimeve të ndryshme, organizatat e grave mund të bëjnë shmë kontribute të rëndësishme për proceset e mbikqyrjes:

- CSO-të e q punojnë në çështjet e gjinisë janë një burim ekspert i llojeve të ndryshme të pasigurisë të cilën meshkujt dhe femrat e përjetojnë.
- Organizatat e grave janë shpesh në gjendje për të pasur hyrje në grupe të ndryshme, posaçërisht grupe femrash ose të marginalizuara, dhe muajnë më pas të jenë në

Shembulli 10 Plani Kombëtar i Veprimit i MB në Rezolutën 1325 të Këshillit të Sigurimit të KB dhe trajnimi gjinor i forcave të armatosura

Në mars të vitit 2006, Qeveria e Mbretërisë së Bashkuar lëshoi planin e saj kombëtar të veprimit për implementimin e Rezolutës 1325 të Këshillit të Sigurimit të KB. Në zhvillim të planit, Grupi Cross-Whitehall Group për 1325 (i përbërë nga përfaqësuesit e Zyrës së Punëve të Jashtme dhe Komonveltit, Ministrisë së Mbrojtjes dhe Departamentit për Zhvillim Nërkombëtar) i konsultuar me Veprimin Gjinor për Paqe dhe Siguri (GAPS), rrjet i vendosur në MB nga aktor të shoqërisë civile që fokusohet në grate, paqen dhe çështjet e sigurisë.

GAPS filloi si Grup Pune i MB për Gratë, Paqe dhe Siguri dhe ishte iniciuar kah mesi i 2004 nga Vigjilenca Ndërkombëtare për të ngritur ndërgjegjësinë rreth gjinisë dhe çështjet e gjinisë dhe të përkrah dhe vëzhgon implementimin e Rezolutës 1325 nga ana e everisë së MB. Zyrtarisht e themeluar në Qershor të vitit 2006, GAPS tash ka katërmëdhjetë organizata anëtare dhe individ. 28 GAPS-it i ishte dhënë mundësia për të hyrë në prioritetet e planit kombëtar të veprimit, dhe konsultim i vazhdueshëm me shoqërinë civile ishte zgjedhur si një nga objektivat e vetë planit.

Trajnimi gjinor ishte i identifikuar si nevojë kyqe, dhe pas lirimit të planit, ishin bërë hapa për të hartuar ofrimin e trajnimit gjinor të trupave të MB dhe të identifikohen mënyrat se si të përmirësohet kjo. Në shtim, GAPS së bashku me parlamentarët dhe Grupin Cross-Whitehall për rezolutën 1325, formoi Grup Shoqëror Parlamentar (APG) për rezolutën 1325, një nga të paktat në MB që lejon shoqëritë civile dhe nëpunësit civil të punojnë së bashku me parlamentarët. GAPS shtyu që të formohet një ndër-grup për trajnimin gjinor, dhe ky grup tash përkrah Ministrinë e Mbrojtjes në qëllimet që të zgjeron ofrimin e trajnimit gjinor dhe të grumbullon informata dhe të hulumton në ndikimin e e këtij trajnimi gjinor. Derisa asnjë e dhënë ende nuk është në dispozicion, do të jet mode potencialisht i vlefshëm për trajnimin gjinor të ushtrisë në shtetet tjera.

Shembulli 11 | Organizatat e grave që llojnë për reforma demokratike të sektorit të sigurisë në Irak, Rusi dhe Afrikën perëndimore

Bashkimi i Komiteteve të Nënave të ushtarëve të Rusisë ishte themeluar me e objektivin e të tërhequrit vëmendje të abuzimeve të të drejtave njerëzore mbrnda në ushtrinë Ruse, dhe të angazhohet për mekanizma të përmirsuara të mbrojtjes dhe mirëqenien e ushtarëve, posaçërisht rreth luftës Çeçene. Anëtarët e Bashkimit poashtu filluan kampanjat publike kundër rekrutimit të pavullnetshëm dhe për amnestinë e ushtarëve. Organizata ishte e suksesshme në disa nga përpjekjet e saja për të ndikuar në policinë ushtarake në Rusi dhe në sigurimin e lirisë dhe mbrojtjen për shumë rekrutë.³⁰

Në kontekstet e post-konfliktit, organizatat e grave shpesh vijnë së bashku në nivel kombëtar për të identifikuar prioritetet e tyre kyçe në sferat e sigurisë, politikës, ekonomisë dhe sociale. Për shembull, në vitin 2003 në një konferencë të mbajtur në Uashington DC, grupe nga Iraku, përfshirë këtu edhe përfaqësuesit e organizatave të shoqërisë civile, ministrinë dhe qeverisë dhe personeli i sektorit të sigurisë, identifikuan një numër të fushave kyçe siç janë zmadhimi i sigurisë së kufirit, numri i zmadhuar i policisë rreth e rrotull shtetit, ndriqimi i përmirsuar rrugor, dhe trajnim në gjini dhe çështje të të drejtave njerëzore për oficerët e policisë dhe ushtrinë si thelbësore për sigurinë e tyre dhe suksesin e proceseve SSR në shtet.³¹ Kësi informatë është burim i rëndësishëm për politikë bërësit e sigurisë dhe organet e mbikqyrjes dhe përpjekjet duhet të bëhen për tu siguruar rekomandimet e organizatave të grave dhe janë të përfshira në shqyrtimin formal të sigurisë dhe në bërjen e politikës.

Në partneritet me Rrjetin E Afrikës Perëndimore për Siguri dhe Qeverisje Demokratike dhe Friedrich Ebert Stiftung, Rrjeti I grave për Ndërtimin e Paqes (WIPNET) në Afrikën Perëndimore dizajnuan metodologji të specializuar integrimin e gjinisë dhe në veçanti çështjet e gjinisë në reformën e sektorit të sigurisë. Si aktivitet në vazhdimësi, WIPNET pritet të trajnojë ekspertë dhe grupe të grave për "Gjinia dhe Reforma e Sektorit të Sigurisë".³²

gjendje të grumbullojnë informata të cilat përndryshe do të neglizhohen.

- Organizatat e grave mund të sjellin perspektiva specifike të gjinisë për të bajtur në politikat dhe praktikat e sektorit të sigurisë.
- Organizatat e grave mund të jenë të interesuara në mënyrë specifike me standardet e sjelljes dhe drejtimin të cilat adresojnë shkelje serioze kundër grave siç janë përdhunimi ose maltretimi nga personeli i sektorit të sigurisë.

Megjithatë, është e rëndësishme të pranohet se të gjitha organizatat e grave jo me domosdo në mënyrë efektive prezantojnë nevojat e grupeve të ndryshme të grave dhe jo çdoherë mund të kenë ekspertizë specifike për çështjet e gjinisë.

Pa angazhuar plotësisht organizatat e grave në proceset e mbikqyrjes, shoqëria civile nuk do të përfiton nga gama e plotë e ekspertizës në dispozicion, ose të kapitalizohet në të gjitha pikat hyrëse për vëzhgim dhe analizë efektive. Megjithatë, aftësia e organizatave të grave për të marr pjesë në mënyrë efektive në mbikqyrjen e sektorit të sigurisë është gjithashtu i lidhur me kapacitetet e tyre. Ka nevojë urgjente për të zmadhuar dhe përmirsuar "dijenisë së sigurisë" të shoqërisë civile, përfshirë edhe organizatat e grave. Ndërtimi i kapaciteteve për të zmadhuar "dijeninë e sigurisë" mund të mer formën e trajnimit specifik për organizatat e grave në fusha të tilla si:

- Terminologjia e mbikqyrjes së sektorit të sigurisë dhe teoria bazore
- Politika e sektorit të sigurisë
- Korniza dhe standarde të politikës ndërkombëtare e lidhur me gjininë dhe çështjet e sigurisë dhe si ato mund të përdoren si instrumente të mbrojtjes.
- Insitucionet e sektorit të sigurisë, mandatet e tyre dhe procedurat në bërjen e vendimeve
- Çështje të gjinisë dhe SSR/mbikqyrja
- Buxhetim i gjinisë sensitive për sektorin e sigurisë
- Vlerësimi i ndikimit të gjinisë³³

Është esenciale për organizatat e grave, ose CSO të tjera, për të themeluar vetën si "ekspertë" me qëllim që të forcohet angazhimi i informuar me aktorët e sektorit të sigurisë. Nëse puna e CSO në çështjet e lidhura me gjininë ka kapacitetin për të ofruar ndihmë teknike, ato bëhen partnerë të rëndësishëm për organet e mbikqyrjes së sektorit të sigurisë si dhe për institucionet e shtetit të cilat synojnë të ndërmarin reformat e sigurisë dhe drejtësisë. Në mënyrë të ngjajshme, ka nevojë për zmadhimin e "dijenisë së sigurisë" për CSO në përgjithësi. Mungesa e kujdesit për çështjet e gjinisë do të thotë se ato nuk do të konsiderojnë dimensionet e gjinisë të SSR ose kanë kapacitetin dhe ekspertizën të integrojnë gjinitë në involvimin e shoqërisë civile në mekanizmat ekzistuese të mbikqyrjes (shiko Sekcionin 4.9 në CSO të përgjegjshme gjinore). Në mënyrë të ngjajshme kjo mund të kufizon shkallën në cilën ata pranojnë kontributin e rëndësishëm të cilin organizatat e grave mund ta bëjnë për punën e tyre.

Krijimi forumeve dhe ndërtimi i koalicioneve të cilat lidhin CSO me departamente relevante qeveritare për të zhvilluar strategji që rrisin përgjegjshmërinë dhe efektivitetin e sektorit të sigurisë në lidhje me çështjet e gjinisë mund të jetë një mënyrë për të bërë këtë. Në MB, anëtarët e Veprimt Gjini për Paqe dhe Siguri ka ofruar trajnim dhe këshilla eksperte Ministrisë së Mbrojtjes të MB, akademitë e trajnimit të mbrojtjes/armatës dhe organizatave regjionale. Në Sierra Leone, CSO-të lokale dhe ndërkombëtare në disa qarqe janë bërë partnerë në mënyrë efektive me oficerët mjekësor të qarkut, Njësitet e Përkrahjes Familjare të policisë dhe sektorin ligjor që të sigurohen se viktimat e dhunës familjare marrin kujdes adekuat mjekësor dhe psikologjik dhe se krimet janë të përndjekura, të raportuara dhe të penalizuara.³⁴ Kjo mund të ndihmon për të ndërtuar transparencën dhe besimin mes CSO dhe institucionet e sektorit të sigurisë.

! Këshilla për involvimin e organizatave të grave në mbikqyrjen e sektorit të sigurisë

- Studio aktivitetet joformale të organizatave të grave të lidhura me ofrimin dhe/ose mbrojtjen e sigurimit me sektorin e sigurisë dhe përfshirjen e tyre në mekanizmat formale të mbikqyrjes.

Shembulli 12 | Parneritet me institucionet e sigurisë në Bougainville për të parandaluar dhunën ³⁵

Grupet e grave në Bougainville, Papua New Guinea, luajtën një rol të rëndësishëm në përfundimin e konfliktit, në mënyrë direkte duke negociuar me forcat luftarake dhe duke përkrahur riintegrimin e ish luftëtarëve dhe edukimin për paqe mbenda komuniteteve të tyre. Në veçanti, ata janë angazhuar në mnënyrë specifike me sektorin e sigurisë në një numër të inicjativave:

- Gratë kanë ofruar trajnim dhe sensibilizim për të drejtat e grave tek ish luftëtarët e gjinisë mashkullore. Kjo ka rezultuar direkt të reduktimit të përmasave të dhunës shtëpiake e bërë nga këta meshkuj.
- Grupet e grave rekrutuan dhe trajnuan meshkuj që të edukojnë ish luftëtarë për të drejtat e grave, HIV/AIDS dhe zgjidhjen e konflikteve në shkollat dhe fshatrat.
- Agjencioni i Zhvillimit të grave i Leitana Nehan ofron trajnim gjinor për rekrutët e ri policor në bashkëpunim me policinë, dhe gjithashtu drejton punëtori të rritjes së ndërgjegjes për të nënvizuar ndikimin negativ të dhunës kundër grave dhe fëmijëve në komunitete të ndryshme.

- Siguron trajnim të “dijeni të sigurisë” për organizatat e grave për të mundësuar ato që në mënyrë më efektive të angazhohen për çështjet e sigurisë me shoqërinë civile, qeverinë dhe palëve të tjera.
- Krijon mekanizma për të lidhur organizatat e grave me departamente rlevante qeveritare për të forcuar hyrjen e tyre dhe influencën e tyre mbi debatet politike të lidhura me sigurinë.

4.9 Rrjetet e shoqërisë civile

Në përgjithësi, CSO janë më tepër të fuqishme kur flasin me një zë. Rrjetet ofrojnë force në nmra dhe mund të ndihmojnë për të ndihmuar CSO-të individuale nga të qënit objektiva për abuzim ose shtypje politike. Një nga funksionet e tyre kyçe është që të demonstrojnë përkrahjen për reformat nga një game e grupeve të ndryshme në shoqëri.

Kjo u bë e qartë pasi u themeluar NGO-ja Grupa e Punës për Gratë, Paqen dhe Sigurinë në Maj të vitit 2000 nga 11 organizata për të mbrojtur miratimin e rezolutës 1325 të KB për grate, paqen dhe sigurinë ndërkombëtare. Rezoluta 1325 u miratua unanimisht me 31 Tetor të vitit 2000. Që atëherë, fokusi i NGO-së Grupa Punuese ka ndryshuar në përkrahjen e impelementimit të rezolutës 1325, promovimin e perspectives së gjinisë dhe respektin për të drejtat njerëzore në paqe dhe siguri, menaxhim dhe parandalim i konfliktit, si dhe inicjativa të ndërtimit të paqes të KB dhe shteteve anëtare.

Në shumë shtete mund të jetë e vështirë për CSO që të angazhohen në mënyrë direkte në çështjet e sigurisë dhe drejtsisë dhe zhvillimin e politikave të sigurisë në nivel kombëtar për shkak të mjedisit politik të mbyllur ose madje edhe armiqësor. Pjesëmarrja në diskutimet dhe mekanizmat e lidhura me sigurinë në nivel regjional mund të dëshmojë se mund të jetë mjet i mirë i ushtrimit të presionit mbi bërësit e politikës në nivel kombëtar. CSO-të individuale zakonisht janë të para të kanë më tepër kredibilitet nëse janë anëtare të rrjeteve regjionale ose ndërkombëtare ose kanë partnerë ndërkombëtarë. Kjo përkrahje mund të shërben si një levë për angazhimin kombëtar me qeveri në zhvillimin e politikave të sigurisë.

Ndërtimi i rrjeteve të tilla mund të bëhet përmes dialogut, në nivel regjional, kombëtr dhe ndërkombëtar. Përmes

pjesëmarrjes së gamës së gjerë të palëve në një seri të punëtorive, mirëkuptime më të mëdha të çështjeve të lidhura me politikë specifike të sigurisë mund të zhvillohet. Gjithashtu, mund të formohet një rrjet i atyre të interesuar në përkrahjen e ndryshimeve progressive. Pasiqë politika e sigurisë kombëtare kërkon përfshirjen e nevojave të shoqërisë si tërësi, dhe posaçërisht kur kanë të bëjnë me gjini, legjitimiteti i rrjetit do të proporcionalisht me:

- Shumëllojshmëria e grupeve/organizatave të përfaqësuara në rrjet. Këto grupe duhet të kërkohen dhe afrohen me vetëdije.
- Krijimi i një sërë parimesh të përbashkëta që rrjeti t'i shmanget shkeljes në fushat individuale të punës të secilit anëtar.
- Njohuri e specializuar se si operon sektori i sigurisë, proceset e bërjes së politikës dhe gjinia janë të përfaqësuara në rrjetin për udhëheqje strategjike.
- Disponueshmëria brenda rrjetit të dijenisë së specializuar që përndryshe nuk është menjëherë në dispozicion për bërësit e politikës.
- Përfaqësimi i ekspertëve dhe individëve të cilët janë shumë të konsideruar në mes të bërësit e politikës.

4.10 Gjinitë – e përgjithshme të OSHC-së

OSHC-të që janë të përfshirë në sektorin e mbikëqyrjes të sigurisë kanë gjithashtu një detyrim për të rishikuar politikat e brendshme dhe praktikat në mënyrë që ato të jenë idealet reflektuese të barazisë gjinore. Kjo është e nevojshme për të siguruar se ata janë plotësisht përfaqësues dhe pjesëmarrës, si dhe të kontribuojë në efikasitetin e përgjithshëm të OSHC.

Shumica e organizatave të shoqërisë civile, megjithatë, janë të shkurta në të pasurit e balance së gjinive dhe anëtarët e personelit mund të mos kenë aftësitë e nevojshme dhe aftësinë për të integruar në mënyrë efektive çështjet gjinore në punën e tyre. Për të përmirësuar këtë situatë, duhet bërë përpjekje për të miratuar rekrutimin gjinor - të përgjegjshëm, promovimin dhe politikat e burimeve njerëzore, si dhe mekanizmat e posaçëm duhet të miratohen për të parandaluar diskriminimin ose ngacmimin seksual në vendin e punës. Kodet e sjelljes të brendshme, politikat dhe udhëzimet janë një mënyrë për të siguruar se

këto standarde janë duke u takuar (shih Kutine 13). Lidhja e kritereve të lidhura – gjinore në vlerësimet e performancës mund të kontribuojnë në rritjen e përgjegjshmërisë për anëtarët e personelit të veçantë për të adresuar çështjet gjinore në punën e tyre.

OSHC-së që punojnë në sektorin e mbikëqyrjes të sigurisë mund të rrisin përpjekjet e tyre për të tërhequr, të punësuar dhe të mbajnë personelin femëror përmes rekrutimit të përmirësuar dhe politikave të punës dhe jetës ekuilibër. Është gjithashtu e rëndësishme që gjinia është integruar në të gjitha politikat institucionale dhe programet e organizatave që punojnë në çështjet e sigurisë. Për ta bërë këtë, financim adekuat për gjininë - lidhur me punën dhe në - shtëpinë e ekspertizës dhe kapacitetet janë kritike. Është gjithashtu rasti që trajnimet të veçanta duhet të sigurohen për të gjithë anëtarët e personelit për të siguruar që ata kanë kapacitet teknike dhe ekspertizës për të ndërmarrë punë specifike - gjinore. Kryerjen e auditimeve të brendshme gjinore dhe identifikimin e fushave për përmirësim janë gjithashtu një hap i rëndësishëm në identifikimin e përfshirja e gjinisë mund të jetë e forcuar³⁶.

Këshilla për OSHC-në të jetë më gjinore - të përgjegjshme

- Zhvillimi i plotë gjinor dhe mundësitë të barabarta të politikave që mbulojnë çështjet e burimeve njerëzore, kërkesat e shfaqjes të punës dhe ngacmim seksual dhe diskriminimi, duke përfshirë një kod të sjelljes.
- Vlerësimi i përshkrimit të punës dhe kërkesave për të siguruar që ata nuk diskriminojnë kundër femrave apo meshkujve.
- Sigurimi i trajnimeve gjinore për të gjithë anëtarët e personelit dhe vullnetarëve.
- Përcjellja e një auditimi të brendshëm gjinor për të vlerësuar kapacitetet organizative.
- Donatorët të cilët po mbështesin OSHC përfshijnë sektorin e mbikëqyrjes të sigurisë që mund të mbajë të përgjegjshëm OSHC për të qenë gjinor – i përgjegjshëm.

5 Integrimi gjinor në mbikëqyrje të shoqërisë civile në kontekste të veçanta

Nuk ka një model për mbikëqyrje të sektorit të sigurisë, siç është një proces që duhet të ndodhin në nivele të ndryshme, dhe ndryshon ndërmjet regjioneve dhe konteksteve.

5.1 Vendet e post-konfliktit

Gratë dhe vajzat janë veçanërisht të ndjeshme për të rritur nivelet e pasigurisë gjatë konfliktit, si rezultat seksual dhe GBV. Kjo dobësi mund, dhe shpesh, vazhdojnë në pasojat e konfliktit. Sektorin e personelit të sigurimit mund të kenë kryer abuzime të jashtëzakonshme të të drejtave të njeriut, dhe mund të vazhdojë të bëjë abuzimet në kohë paqeje. Përveç kësaj, shteti sanksionohet në ofrimin e sigurisë dhe të drejtësisë dhe mund të ketë rrëzua në fusha të caktuara ose humbur legjitimitetin për shkak të roleve që kanë luajtur gjatë konfliktit.

Dëshmitë tregojnë se rolet dhe marrëdhëniet gjinore shpesh ndryshojnë gjatë dhe pas konfliktit, të cilat mund të hapë një hapësirë të rëndësishme për ndryshime të negociuara. Për shembull, pas përfundimit të konfliktit dhe zgjedhjen e presidentit të parë femër në Afrikë, Liberia kaluan vështirë ligjislacionet e reja në formën e “faturën e përdhunimit” që hyri në fuqi në shkurt të vitit 2006. Organizatat e grave të tilla si Shoqata e Femrave Avokatëve të Liberias luajtur një rol kryesor në hartimin e projektligjit të ri dhe rritjen e vetëdijes për brenda komuniteteve tejpërtej Liberia.³⁸ Megjithatë, anasjelltas, këto ndërrime në rolet dhe marrëdhëniet gjithashtu mund të rezultojnë në kërcënime të reja, kapacitet të ulur për të adresuar pasiguri tashmë ekzistuese, ose shkurtime të roleve tradicionale pas përfundimit të konfliktit³⁹.

Shembulli 13 Politika e gjinisë e Oxfam³⁷

Oxfam ka bërë hapa të rëndësishëm në zhvillimin e qasjes së tij për integrimin e çështjeve gjinore në punën e organizatës, si edhe në praktikën e saj të brendshme. Përveç një Mundësie të Barabartë dhe politikave të shumëllojshme, Oxfam ka zhvilluar një politikë gjinore që paraqet disa nga angazhimet e organizatës dhe anëtarëve të personelit. Kjo politikë mund të përdoret për të siguruar përgjegjshmëri, transparencë dhe përfaqësim të barabartë dhe shërben si një pikë referimi kundër të cilit për të monitoruar shkallën në të cilën organizata është e suksesshme në integrimin e përkatësisë gjinore në punën e saj. Edhe pse Oxfam nuk punon në mënyrë specifike në çështjet e sigurisë, ajo është një shembull i dobishëm që mund të miratohet nga OSHC-së që punojnë në sektorin e mbikëqyrjes të sigurisë. Disa nga dispozitat e politikës gjinore janë:

- Menaxherët do të inkurajojnë grupet dhe forumet rreth organizatës për të ndarë të mësuarit dhe praktikën më të mira për barazinë gjinore. Trajnime gjinore do të jenë në dispozicion për personelin dhe vullnetarët.
- Në gjithë punën tonë ne do të demonstrojmë përkushtim për barazi gjinore përmes përcaktimit të ekipit të përshtatshme dhe objektivave individuale, dhe me caktimin e personelit të mjaftueshëm dhe burimeve që të na mundësojnë që të përmbushë politikën e barazisë gjinore.
- Udhëheqësit e të gjitha ndarjeve do të shpik dhe raportojë mbi objektivat të matshme dhe veprimet që lidhen me politikën e barazisë gjinore; dhe menaxhimin tonë, financat dhe sistemet e burimeve njerëzore do të lehtësojë dhe të kontribuojnë në punën tonë gjinore.
- Ndërgjegjësimi i gjinisë dhe të kuptuarit do të përdoret si një kriter për rekrutimin dhe zhvillimin e personelit dhe vullnetarëve.
- Brenda organizatës, ne do të ndjekim praktika familjare miqësore të cilat mundësojnë për të marrë pjesë të dy palët burrat dhe gratë në punë dhe jetë familjare.

Shembulli 14 Nderlidhjet zyrtare të OQJ-ve - një pikë hyrëse e mundshme për gjinitë⁴¹

OQJ-ve, sipas modeleve të ndryshme:

- Kroacia, Republika Çeke, Polonia, Sllovakia dhe Sllovenia: Funksionet e zyrës janë të kryera nga një njësi burokratike dhe një organ këshillimor gjërësisht përfaqësues, që punojnë në partneritet siç përcaktohet në ligjet, dekretet ose dokumentet.
- Hungari, Rumani: organet e Qeverisë të mbikqyrë OQJ-bashkëpunimit të qeverisë pa një organ këshillimor.
- Estoni, Letoni: departamenteve ekzistuese trajtojnë OQJ-funksionet e ndërlidhjes së qeverisë në shtim të përgjegjësive të tjera, duke përfshirë qeverisjen lokale dhe rajonale të administratës.
- Lituani: departamentet e ndryshme qeveritare janë përgjegjës për të koordinuar me OQJ-të në zonën e tyre të pushtetit.

Shpjegimi më i shpeshtë i zyrës për lidhje të OQJ-ve në shtetet e lartpërmendura ka qenë që ti përforcojnë lidhjet midis shoqërisë civile dhe qeverisë. Zyrat e lidhjes së OQJ-ve nuk janë në mënyrë të veçantë të themeluara që të merren me sektorin e sigurisë, ose me çështjet gjinore. Por, ata gjithsesi, mund të përbëjnë një pikë hyrëse të rëndësishme për CSO në këta çështje, dhe mund të shfrytëzohen për lobimin me zyrtarët kryesor qeveritar që t'ju drejtohen çështjeve gjinore brenda politikës dhe praktikës të sektorit të sigurisë. Ndërtimi mbi mekanizmat ekzistues, siç janë zyrat e lidhjes të OQJ-ve, është një aspekt i rëndësishëm në zhvillimin e kapaciteteve për integrimin e gjinisë në mbikëqyrjen e shoqërisë civile mbi sektorin e sigurisë, pasi që krijimi i organeve të reja mund të kërkojë mjaft kohë dhe shpenzime të resurseve.

Për më tepër, ligjet, strukturat dhe mekanizmat që mbrojnë grate dhe vajzat nga kërcënimet e ndryshme të sigurisë janë rrallë në vend ose funksionojnë në mënyrë të duhur, duke zvogëluar burimet në dispozicion për t'u siguruar mbrojtja e tyre personale. Kapaciteti i institucioneve të shtetit është shpesh i dobët në shkallë që edhe nëse ka vullnet politik, mjetet për sjelljen e shërbimeve të sigurisë dhe drejtësisë nuk janë në dispozicion në terme financiare, teknike ose të burimeve njerëzore. Në të njëjtën kohë si një sfidë, është e nevojshme të kujtohet se SSR që ndodh pas konfliktit mundet gjithashtu të jetë mundësi për të nxitur nivelet e zmadhuara të barazisë së gjinive dhe përfshirjes Brenda strukturave dhe proceseve të sektorit.

CSO mund të jenë bërë të fragmentuara ose të dobësuara gjatë konfliktit dhe si rezultat nuk kanë arritjen, legjitimitetin ose kapacitetin që performojnë në mënyrë efektive detyrat e tyre të mbikqyrjes. Në raste të tjera, bashkëpunimi i CSO mund të zmadhohet në periudhën pas konfliktit ashtu që pasiguria e vazhdueshme dhe reforma e armatës dhe policisë janë bregta kyçe të shumicës së organizatave, duke i siguruar ato me mundësi për të punuar së bashku.

Mundësi dhe këshilla për integrimin e çështjeve të gjinisë

- GBV është i njohur për t'u përdorur si strategji gjatë konflikteve, dhe një numër i rasteve ka gjasa të rritet si pasojë e saj. Mbikqyrja se si aktorët e sektorit të sigurisë kuptohen me GBV në punën e tyre të përditshme është vendimtare, ashtu si edhe vëzhgimi i personelit të policisë dhe armatës për t'u siguruar se ata nuk janë të përfshirë si autorë të krimeve.
- Ku rekomandimet e lidhura me zbatimin dhe inkorporimin gjinor, të bëra me konsultime në nivel lokal ose kombëtar në një angahim më të gjerë rreth çështjeve të sigurisë.
- Promovimi i debatit publik në nivel kombëtar dhe atë të komunitetit për t'u siguruar se si aktorët e sektorit të sigurisë reformohen ose rindërtohen, çështjet e gjinisë janë në qendër të procesit nga fillimet e saja, dhe jo shtesa kur reformat janë në proces të konsolidimit.
- Identifikon çdo strukturë joformale dhe tradicionale e

cila mundëson femrat të pohojnë ndikimin mbi politikë-bërësit dhe/ose anëtarët e komunitetit. Nëse është e përshtatshme, kërkon që ti forcon ato.

- Punon me struktura ekstra legale të cilat mund të sigurojnë një shkallë mbikqyrjes së ofrimit të drejtësisë në kontekste ku institucionet e shtetit nuk janë në gjendje që të ofrojnë shërbime të tilla, posaçërisht në përkrahjen e rasteve të dhunës kundër grave.
- Vepron vlerësim të gjinisë të procesit të SSR dhe shpërndan rezultatet dhe rekomandimet gjërësisht nëpër mediat dhe në mes të zyrtarëve donator dhe qeveritarëve në shënjestër.

5.2 Shtetet në tranzicion dhe ato në zhvillim

Shtetet në tranzicion dhe në zhvillim pushtojnë një gamë të gjerë të konteksteve të cilat ndryshojnë në mënyrë të konsiderueshme në terme socio-ekonomike, teknike dhe kapacitete të burimeve njerëzore. Tranzicioni në demokraci është proces afatgjatë dhe i tillë që jo mëdoemos përfitojnë në mënyrë të barabartë të gjithë anëtarët e popullatës. Derisa rritja e përgjithshme ekonomike ka tendencën e rritjes, jobarazitë në terme afatshkurte mund të bëhen më të theksuara dhe grate në veçanti mund të përballojnë pasiguri të zmadhuara në formë të GBV, trafikimit ose eksploatacionit në industrinë e seksit.⁴⁰

Si në shtetet e zhvilluara poashtu në shtetet e tranzitimit, kompanitë private të sigurimit – krejtësisht jo-shtetërore, edhe në qoftë se rregullohen nga legjislacione të miratuara nga parlamenti – në mënyrë të zmadhuara bëhen aktor të rëndësishëm në ofrimin e shërbimeve të sigurisë. Si pasojë, ato duhet t'i nënshtrohen mbikqyrjes të CSO.

Disa shtete në tranzitim mund shumë mire të kenë një grup të madhë të kandidatëve mire të edukuar për forcat e armatosura, policinë dhe institucionet shtetërore. Në të njëjtën kohë, këto institucione mund të kanë mungesë të përgjegjshmërisë demokratike dhe struktura dhe procedura transparente të qeverisjes. Politikisht, sfidat e mbikqyrjes së shoqërisë civile të sektorit të sigurisë përfshijnë

trahëgimin nga regjimi autoritar, opozitë të forte birkoritative për ndryshim dhe shpesh marrëdhënie të tensionuara mes institucioneve të shtetit dhe CSO.

Këto kushte në mënyrë direkte ndikojnë në aftësinë e CSO për të mbikëqyrur aktorët e sektorit të sigurisë, dhe mundësinë e dialogut mes shoqërisë civile dhe institucionet shtetërore për shqetësimet e përbashkëta të sigurisë.

Veçanërisht në shtetet e tranzicionit, si dhe në shumë kontekste tranzicionale dhe të post-konfliktit, ndërtimi i kapacitetit të CSO mbet një sfidë e madhe. Siç është e qartë pas disa dekadave të ndihmës së zhvillimit në Afrikë, mungesa e ekspertizës së qëndrueshme dhe lokale mbetet një shqetësim, dhe është një nga shkaqet pse qëllimet e zhvillimit nuk janë përmbushur. Intervencat SSR të shtyra nga donatorët mund të rezistohen në favor të proceseve të udhëheqëra kombëtare. Shtetet në tranzicion janë po aq të mundshme për t'iu përballuar shtypjeve të jashtme për reforma, edhe pse mundësia e anëtarësimit në EU dhe NATO do të jetë stimul i rëndësishëm për reformim për disa. Në të dë llojet e shteteve, forcat e armatosura mund të jenë në madhësi të tepruara, duke marrur role të gjera të sigurisë së mbrendshme. Kjo mund të ketë shumëllojshmëri të pasojave të lidhura me sigurinë për burrat dhe grate, si dhe për gjasat e zhvillimit të qëndrueshëm socio-ekonomik.

Sin ë kontekstet pas konfliktit, aktorët jo-shtetëror në shumë shtete të zhvilluara mund të jenë ofruar të rëndësishëm të sigurisë dhe drejtësisë dhe ndërlidhen me sistemet formale shtetërore. Kjo mund të përfshin gjyqe tradicionale, shërbime ekstra-legale dhe njësite lokale të mbrojtjes. CSO që operon në nivel lokal mund të kenë rol të veçantë në mbikëqyrjen veprimet e tyre dhe në mbrojtjen për mënyrat e përfshirjes së tyre në proceset SSR kombëtare, si dhe në programet të ndihmës ndërkombëtare. Në veçanti, dhe të ketë theks se si autoriteti menaxhohet, se si shërbimet dërgohen dhe çfarë legjitimiteti kanë në sytë e burrave dhe grave si mekanizma të rezolutave të konfliktit jo-dhonor. Kjo bëhet aq më tepër relevante sa më tepër shtete në zhvillim nuk janë në mundësi që të përkrahin financisht personel të shtrenjtë ligjor siç janë avokatët e edukuar profesionalisht.

Veç kësaj, policia mund të ketë presence të kufizuar në disa fusha për shkak të burimeve të kufizuara ose për shkak të pasigurisë së nivelit të lartë.

Mundësitë dhe këshillat për integrimin e çështjeve të gjinisë

- Nëse jo në vend, angazhohu për hapësirë për t'u angazhuar me institucionet e shtetit për të shpehur pasiguritë popullore – siç është zyra ndërlidhëse e NGO (shiko Shembulli 14). Sigurohu se çështjet gjinore janë të theksuara dhe se organizatat e femrave janë poashtu të involvuara në punën e zyrës së ndërlidhjes së NGO-së.
- Aktorët e jashtëm duhet të përkrahin ndërtimin e CSO kapacitetit, përfshirë edhe organizatat e grave, më tepër se vetëm ndërtimin e institucioneve të sektorit të sigurisë.
- CSO-të duhet të vlerësojnë masën në të cilën aktorët jo-shtetëror siç janë shefat dhe kompanitë private të sigurimit ofrojnë siguri dhe drejtësi, legjitimiteti i tyre duke bërë atë, dhe kualiteti i shërbimeve të cilat janë të ofruara. Informatat duhet të mblidhen duke përdorur metodat sensitive gjinore.
- Nëse është e përshtatshme dhe e nevojshme, angazhohu për zvogëlimin e forcave të armatosura, dhe ofro pikat kyçe rreth gjinisë të cilat mund të zgjerojnë debatin mbi sigurinë në proces.

5.3 Shtetet e zhvilluara

Në shtetet e zhvilluara të cilat janë të qeverisura në mënyrë demokratike ka gjithashtu hapësirë të rëndësishme për CSO të luan rol të mbikëqyrjes, posaçërisht në lidhje me çështjet e gjinisë. Kjo mund të bëhet duke u angazhuar në debate në çfarë duhet të përfshihet nën flamurin e sigurisë kombëtare; si siguria dhe drejtësia janë të ofruara meshkujve dhe femrat; dhe barazia e përforcuar midis meshkujve dhe femrave brenda institucioneve të sektorit të sigurisë. Në disa raste, ndoshta mund të jetë e volitshme

Shembulli 15 SSR në Afrikën e Jugut – përfshirja e gjinisë në tranzicionin prej aparthejdit në demokraci ⁴²

Rasti i tranzicionit të Afrikës së Jugut në demokraci jep shembullin se si mjedisi politik i favorshëm dhe rrjeti/organizata në mesin e grave në të gjithë spektrin politik dhe mbrenda vet forcave të sigurisë çoi tek një proces i gjerë dhe përfshirës i transformimit të mbrojtjes. Mësimet kryesore të mësuara nga ky proces, i cili ndikoi në mënyrë direkte politik-bërësit përfshiu:

1. Afrika e Jugut shkoi përtej reformave të thjeshta për të transformuar sektorin e sigurisë duke marr hapa për t'u konsultuar publikun për rolin e sektorit të sigurisë dhe vendosjen e sigurimit njerëzor dhe zhvillimin në qendrën e të kornizës së saj të sigurimit kombëtar..
2. Gratë me pamje dhe vlera të ndryshme dhe të gjitha racave ishin qendër e artikullimit të vizionit dhe formimit të procesit sipas të cilit siguria e njerëzve u bë prioritet i shtetit.
3. Gratë nga i gjithë spektri politik ishin të mobilizuara për të arritur 50% përfaqësim në negociatat që çuan në zgjedhjet e 1994 dhe 28% të vendeve në parlament. Ato vazhdojnë të inkurajojnë pjesëmarrjen publike në formimin e publikut dhe mbesin ithtarët më të forte të sigurimit të njerëzve..
4. Në kuadër të establishmentit të sigurisë. Është më se e pranuar se grate:
 - a. Sjellin perspektive kritike për planifikimin dhe zbatimin e programeve.
 - b. Kanë ndikim pozitiv si anëtarë të forcave të sigurisë.
 - c. janë kritik ndaj ndërtimit të paqes dhe sigurisë.
5. Transformimi i sektorit të sigurisë do të mbetet i pakompletuar nëse kultura institucionale nuk është e ndryshuar. Përballja e diskriminimit gjinor është tregues kyq i transformimit.

që të theksohet se cilat janë ndërlkimet e shpenzimit të tepruar ushtarak për sektorët e tjerë siç është shëndetësia dhe arsimi të cilat janë jetike për sigurinë njerëzore.

Insistimi i përfshirjes së gjinisë në strategjitë për ri-strukturimin e forcave të sigurisë ose reformës institucionale nuk e ka vetëm potencialin që të sigurojë barazi midis meshkujve dhe femrave në përpilimin dhe implementimin e politikave. Kjo mundet në mënyrë fundamentale të zgjerojë debatën për atë se çka është siguria kombëtare, dhe me këtë të përfshijë zërat jashtë qeverisë dhe/ose të Këshillit Kombëtar të Sigurisë. Rasti i përpilimit të Librit të Bardhë të Afrikës Jugore për Mbrojtjen mundëson një shembull lidhur me këtë çështje që duhet ndjekur, ku përfaqësuesit e CSO morrën pjesë si bashkëbisedues të rëndësishëm, edhe si ekspertë të mbrojtjes edhe të gjinisë.

Shiko Mjetin për Bërjen e Politikës së Sigurisë Kombëtare dhe Gjinia

Në varësi se cilit ata janë të mandatuar për të folur për të, CSO janë posaçërisht mire të pozicionuara për të vendosur debate për sigurinë kombëtare me realitetin e jetave të përditshme të njerëzve, dhe si pasojë të formojnë kanale të rëndësishme për vendim marrësit. Ata gjithashtu mund të veprojnë si kanale për zërat e grave të cilat janë shpesh të marginalizuara nga debatet formale të politikës së sektorit të sigurisë. Më në fund, është e nevojshme të potencohet se agjencionet donatore të shteteve të zhvilluara janë në ballë të ofrimit dhe dhënies së këshillave ekspertize shteteve të cilat kalojnë SSR proceset. Ata kanë rol kyq dhe përgjegjësinë për t'u siguruar se aspektet e lidhura me gjininë të mbikqyrjes së shoqërisë civile janë të përfshira në programet e tyre. NGO-të ndërkombëtare gjithashtu mund të kenë rol në ofrimin e ndihmës për ndërtimin e mbikqyrjes së sektorit të sigurisë, dhe kontributin në agjendat e donatorëve të lidhura me SSR.

Mundësitë dhe këshillat për integrimin e çështjeve të gjinisë

- Angazhohet për debat të gjerë në atë se çfarë është “siguria kombëtare”, posaçërisht në inkorporimin e GBV.
- Bëhu i vetëdijshëm dhe i gatshëm për të vepruar në ngjarje në të cilën politikat – përfshirë edhe politikat e sigurisë kombëtare – janë të ridefinuara dhe publikisht të debatuar.
- Vëzhgon dhe ndërlidh me agjencionet donatore për t'u siguruar se përkrahja e tyre për SSR është gjini e përgjigjshme dhe përfshin theks tel mbikqyrja e shoqërisë civile.
- Ofrojnë ndërtim të kapaciteteve dhe përkrahje tjetër të CSO, përfshirë edhe organizatat e grave, në kontekst të tjetër shteti i cili dëshiron të ndërton aftësinë e tyre për të mbikqyruar sektorin e sigurisë.
- Bën përdorimin e mekanizmave ekzistues për të kërkuar informata nga sektori i sigurisë për të ndihmuar mbikqyrjen efektive.

6 Rekomandime kyçe

Për donatorët, organizatat regjionale dhe ndërkombëtare:

1. Përkrah krijimin e organeve vëzhguese pjesëmarrëse të sektorit të sigurisë: Kur përkrahet SSR, është e rëndësishme të sigurohet përfshirja e organizatave të shoqërisë civile, siç janë organizatat e grave, në organet e mbikqyrjes të sektorit të sigurisë. Sigurohu se pronësia lokale dhe mekanizmat pjesëmarrës mbështesin politikën dhe praktikën e lidhur me SSR.
2. Përkrah trajnimin e gjinisë dhe çështjet e sektorit të sigurisë tek CSO: Trajnim i gjinive dhe i çështjet e sektorit të sigurisë janë mënyrë e rëndësishme të zhvillimit të aftësive të nevojshme themelore brenda në CSO, duke i mundësuar ata që të angazhohen në mënyrë më efektive në mbikqyrjen e sektorit të sigurisë dhe zmadhimin e përfshirjes dhe legjitimitetit të këtyre aktiviteteve. Gjithashtu sigurohu se personeli donator dhe të tjerët vendim marrës të cilët punojnë në politikat e lidhura me sigurinë marrin trajnim gjinor.

Për organizatat e shoqërisë civile:

3. Bëhu ekspert i sektorit të sigurisë: Bëhu i sigurtë se kupton nevojat dhe prioritetet e sigurisë lokale, regjionale dhe kombëtare të grupeve të ndryshme të meshkujve, femrave, vajzave dhe djemve. Zhvillo ekspertizën tënde në politikat kombëtare të sektorit të sigurisë, strukturat dhe programet, përfshirë këtu edhe gjuhën e cila flitet mes aktorëve të sigurimit.
4. Bashkohu ose bashkëpunu me organet vëzhguese lokale, kombëtare ose regjionale të sektorit të sigurisë: CSO, përfshirë këtu organizatat e grave mund të angazhohen për përfshirje në organet e vëzhgimit të sektorit të sigurisë, dhe mund të ndihmojnë për të vendosur çështjet e gjinisë në rend të ditës.
5. Bashkëpunu me organizatat e grave: CSO mund të forcojnë mbikqyrjen e përgjegjshme gjinore të sektorit të sigurisë përmes partneritetit me organizatat lokale, kombëtare dhe ndërkombëtare të grave.
6. Angazhohet për politika dhe programe të përgjegjshme gjinore të sigurimit: CSO mund të marrin rol aktiv – përmes angazhimit të kampanjave ose lobimit – në kërkesat politike dhe praktike të cilat zmadhojnë pjesëmarrjen e grave në të gjitha gradat dhe pozitat; forcojnë integrimin e gjinisë dhe zvogëlojnë dhunën e lidhur me gjininë
7. Risin vetëdijen publike për gjinitë dhe çështjet e sektorit të sigurisë: Fushata e vetëdijes publike, përfshirë edhe punimin me mediat, mund të fokusohet në tema të tilla siç është lufta ndaj stereotipeve gjinore dhe inkurajimi i rekrutimit të personelit femëror të sigurimit; qasje në drejtësi, ose mekanizmat e raportimit të GBV dhe policisë.
8. Kryej audit gjinor të të organizatës së sektorit të sigurisë ose SSR proçes: CSO mund të mbajë institucione të sektorit të sigurisë të përgjegjshme për integrimin e çështjeve të gjinisë duke kryer audite ose vlerësime.
9. Dokumento dhunë ndaj grave, burrave, djemve dhe vajzave: CSO mund të luan rol vendimtar në mbikqyrjen e sektorit të sigurisë përmes hulumtimit në dhunë e lidhur me gjininë dhe dokumentimin e GBV nga personeli i sektorit të sigurisë, i cili mund të përdoret për ngritjen e vetëdijes dhe aktivitete angazhimi.
10. Vëzhgo buxhetet e sigurisë dhe mbrojtjes: Zbatimi i analizës së buxhetit të gjinisë të buxhetëve reformues të sigurisë dhe mbrojtjes, shpenzimet dhe prokurorimet në nivel kombëtar ose ndërkombëtar mund të forcojnë transparencën dhe përgjegjshmërinë
11. Krijimi i rrjetit të OSHC-së: Bashkëpunimi formal me OSHC-të tjerë, duke përfshirë organizatat e grave, mund të krijojnë platformë të përbashkët çështjet e sigurisë në sektorin e mbikqyrjes dhe forcimin e rritjes – ndërgjegjësimit dhe iniciativës avokuese.
12. Ndërton dhe forcon bashkëpunimin mes CSO dhe institucionet e sektorit të sigurisë: Mbledh grate dhe burrat të cilët tregojnë interes në punën me çështjet e gjinisë të forcave të armatosura, policinë dhe institucione të tjera të sektorit të sigurisë si dhe CSO. Krijoj agjendë të përbashkët dhe strategji për të siguruar një qasje më të fuqishme në integrimin e çështjeve të gjinisë. Ofron trajnim gjinor për personelin e sektorit të sigurisë.
13. Integron çështje të gjinisë: CSO mund të rrisin kapacitetin e tyre për mbikqyrjen e përgjegjshme gjinore dhe krijojnë vend pune të padiskriminuar duke zbatuar trajnim të mbrendshëm gjinor, adoptimin e politikave të maltretimit seksual ose kodeve të sjelljes, dhe të marrin masa për t'u siguruar barazinë gjinore të personelit

7 Resurse shtesë

Uebfaqe të leverdishme

Alarm ndërkombëtar – <http://www.international-alert.org>

Tema udhëheqëse: Shoqëria civile dhe siguria, Lehtësimi global i rrjetit për reformën sektorit të sigurisë - http://www.ssmnetwork.net/topic_guides/civil_soci.php

UNIFEM Hyrje për gruan, paqën dhe sigurinë - <http://www.womenwarpeace.org>

WILPF Gratë paqësore - <http://www.peacewomen.org>

Udhëzime praktike dhe doracakë

Amnisti ndërkombëtare, Monitorimimi dhe raportimi i abuzive të të drejtave njerzore në Afrikë: Doracak për aktivitetet e komunitetit (Amnisti ndërkombëtare, Amsterdam) 2002.
http://www.protectionline.org/IMG/pdf/spa_handbook.pdf

Amnisti ndërkombëtare, Kuptimet policore: Burimet për aktivistët e të drejtave njerzore (Amnisti ndërkombëtare: Amsterdam), 2006.
http://www.amnesty.nl/bibliotheek_vervolg/police_and_human_rights#artikel11338

Bauer, J dhe Hélie, A., Dokumentimi i shkeljeve të të drejtave të grave nga aktorët jo-shtetëror: Strategjitë aktiviste prej komunitetit musliman (Të drejtat&Demokracia dhe jeta e gruas ndër ligjet e muslimanëve: Montreal dhe Londër), 2006
http://www.peacewomen.org/resources/Human_Rights/nonstateactors_violations.pdf

Caparini, Cole dhe Kinzelbach, eds., Mbikëqyrjet publike të sektorit të sigurisë: Doracak për OSHC-në në Qeverinë demokratike të sigurisë (Renesans: Bratislava), korrikun e ardhshëm 2008.

Alarmi ndërkombëtar dhe Gratë bëjnë paqë, Sigurim përfshirës, Paqa e qëndrueshme: Mjet praktik për Avokim dhe Veprime (Alarm ndërkombëtar: Londër), 2004.
http://www.internationalalert.org/our_work/themes/gender_5.php

Organizata për bashkëpunim ekonomik dhe zhvillim – Komiteti ndihmës i zhvillimit, OECD DAC Doracak në Reformën e Sistemit të Sigurisë: Sigurimi mbështetës dhe Drejtësia (OECD: Paris), 2007. <https://www.oecd.org/dataoecd/43/25/38406485.pdf>

UE Departamenti i operacioneve paqëruajtëse, Paketa e burimeve gjinore për operacionet paqëruajtëse (UN DPKO: Njujork), 2004.
<http://pbpu.unlb.org/pbpu/genderpack.aspx>

Valasek, K. me Nelson, K., Barazimet e sigurisë, Krijimi i

paqës: Udhëheqës politik dhe Planifikimi në gruan, Paqë dhe Siguri (INSTRAW: Santo Domingo), 2006.
<http://www.uninstraw.org/en/docs/1325/1325-Guide-ENG.pdf>

Online artikuj dhe raporte

Anderlini, SN, "Negocijimi i Tranzicionit në Demokracinë dhe Reformimi i Sektorit të Sigurisë: Kontributet jetësore të Grave të Afrikës Jugore" (Fondi tjetër i gjuajtjes: Washington), 2004.
http://www.huntalternatives.org/download/9_negotiating_the_transition_to_democracy_and_reforming_the_security_sector_the_vital_contributions_of_south_african_women.pdf

Ball, N., "Shoqëria civile, Qeveria e mire dhe Sektorët e Sigurisë", Shoqëria civile dhe sektorët e sigurisë, konceptet dhe Praktikat në Demokracinë e Re, eds. Caparini, M., Fluri, P. dhe Molnar, F. (DCAF: Gjenevë), 2006.
http://www.dcaf.ch/publications/epublications/CivSoc/bm_caparini_civsoc.cfm

Caparini, M., Shoqëria Civile dhe Mbikëqyrjet Demokratike të Sektorit të Sigurisë, Hetimet Përgatitore, Fleta punuese No. 132 (DCAF: Gjenevë), 2004.

Caparini, M., Fluri, P. dhe Molnar, F. eds., Shoqëria civile dhe Sektori i Sigurisë, Konceptet dhe Praktikat në Demokracinë e Re (DCAF: Gjenevë), 2006.
http://www.dcaf.ch/publications/epublications/CivSoc/bm_caparini_civsoc.cfm

Nathan, L., Pronësia Lokale të Reformave të Sektorit të Sigurisë: Udhëzim për Donatorët, (Qendra hulumtuese e shtetve në krizë: Londër), 2007.
<http://se2.isn.ch/serviceengine/FileContent?serviceID=21&fileid=3744D03E-599F-815E-8316-872CD10E1ECF&lng=en>

Valasek, K., "Qeveria e Sigurisë Gjinore dhe Demokratike", Mbikëqyrjet publike të Sektorit të Sigurisë: Udhëzim për OSHC-në në Qeverinë Demokratike të Sigurisë, eds. Caparini, Cole dhe Kinzelbach, (Renesansa: Bratislava), Korrikun e ardhshëm 2008.

Nicolien Wassenaar, Gjinitë e inkuorporuar në OJQ-në tuaj. Networklearning.org, 2006.
<http://www.networklearning.org/download/gender.pdf>

SHËNIMET FUNDORE

- Ball, N., "Shoqëria civile, qeverisja e mirë dhe Sektori i Sigurisë", Shoqëria Civile dhe Sektori i Sigurisë, Konceptet dhe Praktikën në Demokracinë e Re, eds. Caparini, M., Fluri, P. dhe Molnar F. (DCAF: Gjenevë), 2006.
- Adaptuar nga Jones, S. dhe Williams, G., "Një gjuhë e përbashkët për Asistencën e Menaxhimit Zyrtar të Zhvillimit: Fjalor i termeve të ODA" (Oxford Menaxhimi i Politikave: Oxford), 2002.
- Marina Caparini, Mbikqyrjet e Shoqërisë Civile dhe Demokratike të Sektorit të Sigurisë: Hulumtimi Përgaditor, Fleta punuese No 132 (Gjenevë: DCAF, 2004) pp. 7-8
- Caparini, Cole dhe Kinzelbach Mbikqyrjet Publike të Sektorit të Sigurisë: Udhëheqës për OSHC-në në Qeverinë Demokratike të Sigurisë (Renesansa: Bratislava), i ardhshëm.
- OECD, OECD DAC Manual mbi Reformën e Sistemit të Sigurisë, Siguria Mbshtetëse dhe Drejtësia, (OECD: Paris), 2007 pp.20-21. Gjithashtu: Hänggi, H., "Kuptimi i Qeverisë të Sektorit të Sigurisë", Sfidat e qeverisjes në Sektorin e Sigurisë, eds. Hänggi, H. dhe Winkler, T.H. (DCAF: Gjenevë), 2003.
- Nathan, L., "Pronësia Lokale të Reformës të Sektorit të Sigurisë: Udhëzues për donatorët", letër e porosur nga Strategjia e Reformës të Sektorit të Sigurisë të Konfliktive të Qeverisë së Mbretërisë së Bashkuar në Mbretërisë së Bashkuar Parandalimin e Fondeve (Qendra hulumtuese e shtetve në krizë : Londër), 2007.
- UE Ekonomik dhe Këshillit Social, Raporti i Sekretarit të Përgjithshëm, Koordinimi i Politikave dhe Aktivitetëve të Agjencive të Specializuara dhe të Organeve të Tjera të Sistemit të Kombeve të Bashkuara: Përfshirja e Perspektivës Gjinore në të gjitha Politikën dhe Programet në Sistemin e Unionit Evropian, 12 Qershor 1997.
- OECD, p. 224
- Nathan, p.6.
- OECD: DFID, Kuptimi dhe Mbeshtetja e Rformës të Sektorit të Sigurisë (DFID, n.d.: Londër).
- Për analizë të detajuar të pronësisë lokale të RSS, shih Nathan.
- Farr, V., "Zërrat nga Margjina: Përgjigja në "Reforma e Sektorit të Sigurisë në Vendet e Zhvilluara dhe Tranzicionale", Reformat e Sektorit të Sigurisë: Potencialët dhe sfidat për transformimin e konflikteve, Berghof Dialog Manual Series, no. 2, eds. McCartney, C., Fisher, M. dhe Wils, O. (Berghof Qendra Kërkimore për Manaxhim e Konfliktit Ndërtimor: Berlin), 2004.
- Caparini, p.58.
- 'Fem'LIDHJA paqësore: Media Iniciativat për Gratë ", TALKE'ajmet Fem.11/2003.<http://www.peacewomen.org/news/Fiji/Nov03/femTALKenews.html>
- Për më tepër informata në punën e LICADHO shih <http://www.licadho.org/reports.php#-112>
- Marrë nga "Lista Gjinore nga Liberia" <http://www.peacewomen.org/resources/1325/LiberiaGenderChecklist.html>
- Për më shumë informacion mbi zhvillimin e treguesve të ndijshëm - gjinorë: Moser, A., 'Gjinia dhe Treguesit: Përmbledhja e Raportëve' (BRIDGE / IDS: Sussex), 2007. <http://www.bridge.ids.ac.uk/reports/IndicatorsORfinal.pdf>
- Përshtatur nga: "Kuatër për integrimin e grave në APEC". http://www.gender.go.jp/english/apec/frame_work/b.html
- Moser, C., ' Hyrje në Revizionin e Gjinisë Metodologjike: Dizajnimi i tij dhe zbatimi në DFID Malawi' (Institucionet e Zhvillimit të Jashtë shtetit:Londër),2005.
- Hofbauer Balmori, H., Gjinia dhe Buxheti: Raportet përmbledhëse, BRIDGE Këputja e Tehut të Paketimit (Institucioni i studimeve për zhvillim: Brighton), 2003, pp.17-20.
- Marrë nga: " Fushata e bardhë e shiritit". http://www.whiteribbon.ca/about_us/
- Përshtatur nga: Deri sa të ndalet dhuna (UTVS), Avokatura e Mjetit Praktik, 18-19 prill 2005, pp.12-13 <http://www.vdayeurope.org/newsletters/advocacydoc.pdf>
- "Qasja dhe Pjesëmarrja e grave në media dhe ndikimi i tyre dhe përdorimi si një instrument për Avancim dhe Aftësimi i grave ', Diskutimet në qasje (Ndarja për Avancimin e Grave: Njujork),2002 <http://www.un.org/womenwatch/daw/egm/media2002/online.html>
- Williams, T., "Gjinia për Gazetarët", Tranimi i mjeteve praktike në qasje. http://www.cpu.org.uk/cputoolkits/gender_reporting/gender_tools_sensitive_language.html
- Cituar nga: Albrecht, P., 'Mbrojtja', Mbikqyrja Publike të Sektorit të Sigurisë: Manuel për OSHC-në në Qeverinë Demokratike të Sigurisë, eds. Caparini, M., Cole dhe Kinzelbach (Renesansa: Bratislava), Korrikun e ardhshëm 2008.
- Cituar nga: Valasek, K., ch.13, 'Qeveria e Sigurisë Gjinore dhe Demokratike', në Caparini, Cole, Kinzelbach, Mbikqyrja Publike e Sektorit të Sigurisë: Manuel për OSHC-në në Qeverinë Demokratike të Sigurisë (Renesansa: Bratislava), Korrikun e ardhshëm 2008.
- Valasek.
- Anëtarët e GAPS përfshijnë: Alarm Ndërkombëtar; Llojet e Grave në Botë; UNIFEM UK; UNA – UK; Lidhja Ndërkombëtare e Gruas për Paqë dhe Liri; Komiteti Ndërkombëtar për Shpëtim; Komunikimet e Qeta të Kufizuara; Veja për Paqë përmes Demokracisë; Platforma Evropiane e Grave në Irlandën Veriore; Shevolution; Eyecatcher Associates and Project Parity; dhe një numër konsultues fokusuar në çështjet e lidhura.
- OSCE ODIHR, UN-INSTRAW dhe DCAF," Si të bëj trajnimin e gjinisë për personelin e sigurisë më efektiv: Top 10 konkluzime të diskutimeve të një grup – ekspertësh". http://www.uninstraw.org/en/docs/SSR/GenderTraining_Ediscussion_Top10Recommendations_250607.pdf
- Përshtatur nga "Çfarë Bashkimi i Komisionëve të Ushtarëve Nënati e Rusisë (emri para vitit 1998: Komiteti i Ushtarëve Nënati e Rusisë) e bëri për herë të parë në Rusi ". <http://www.ucsmr.ru/english/ucsmr/history.htm>
- "Ndërtimi I Irakut të Ri: Rolet e Grave në Rindërtimin", (Qendra Woodrow Wilson / Gratë Bëjnë Paqë),2003. http://www.huntalternatives.org/download/20_building_a_new_iraq_women_s_role_in_reconstruction.pdf
- Gratë në Programin e ndërtimit – të Paqës. <http://www.wanep.org/programs/wipnet.html>
- Valasek, K., "Qeveria e Sigurisë Gjinore dhe Demokratike", MBikqyrjet Publike të Sektorit të Sigurisë: Manuel për OSHC-në në Qeverinë e Sigurisë Demokratike, eds. Caparini, M., Cole dhe Kinzelbach (Renesansa: Bratislava) Korrikun e ardhshëm 2008).
- Bames, K., Një vlerësim i Mekanizmat përgjigjëse të Shfrytëzimit Sek-sual dhe Abuzimit të Bo dhe Kenema (UNICEF – Sierra Leone), raport i pabotuar (2005).
- Conaway, C.P. dhe Sen, A., Parandalimin e konfliktit përtej: Si e Parandalojnë Gratë Dhunën dhe Ndërtojnë Paqë të qëndrueshme (Aksion global për Parandalimin e Luftës/WILPF), 2005,pp. 41-42.
- Shumë mjete ekzistojnë që të parashohin kontrollën se si të hyp në përfshirjen gjinore brenda organizatave. E.G. shih Wassenaar, N., Inkorporimi i Gjinisë në OJQ-në tuaj, Networklearning.org, 2006. <http://www.networklearning.org/download/gender.pdf>
- Oxfam, "Politika Oxfam në Barazinë Gjinore", 2003. http://www.oxfam.org.nz/imgs/whatwedo/gender/gender_policy2003.pdf
- Për më tepër informata: Grupi Ndërkombëtar i Krizës, Liberia: Resur-recting Sistemin e Drejtësisë, Raporti Afrikan no.107,6 Prill 2006, esp. pp.13-16. <http://www.crisisgroup.org/home/index.cfm?id=4061>
- Barth, E.F., Paqa si Dëshpërim: Riintegrimi i Ushtarëve femëror në Shoqërinë post – konflikte: Studime krahasuese nga Afrika, (Kërkimet Ndërkombëtare të Paqës në Institucionin e Norvegjisë: PRIO), 2002. <http://www.peacewomen.org/resources/DDR/AfricaBarth.html>
- Vlachova, M. dhe Biason, L., "Dhuna kundër Grave si Sfidë për Qeverinë e Sektorit të Sigurisë", Sfidë e Qeverisë të Sektorit të Sigurisë, eds. Hänggi, H. dhe Winkler, T.H., (DCAF: Munster), 2003,p.6.
- Gerasimova, M., " Lidhja Zyrtare si Mjet i Suksesshëm të OJQ Bashkëpunimi Qeveritar: Një Përmbledhje e Evropës Qëndrore dhe Lindore dhe Vendeve të Baltikut" Eksperienca", Gazetat Ndërkombëtare të jo – për – fitim të ulët, vol.7, çështja 3, (2005). http://www.icnl.org/knowledge/ijn/vol7iss3/special_1.htm
- Andrelini, S.N., Negociatat e tranzicionit në Demokraci dhe Reformimi i Sektorit të Sigurisë: Kontributet Jetike të Gruas Afrikane Jugore, (Ndjekja e fondeve alternative: Washington),2004

